

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Videkre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra . . . 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

A harmadik főrendi tárgyalás.

(—a.) Hét hónap alatt harmadszor van a két utolsó(?) egyházpolitikai javaslat a főrendiház előtt.

E két javaslat lényegére: a felekezetenélküliségre és a recepczióra, kétszer kimondotta már a főrendek háza a döntő szót; nem kell. A kormány nem tágit, visszaküldte harmadszor is.

Hogy a törvényhozás két háza közötti konfliktusnak vége legyen: közvetítő indítványokat tettek a főrendiházban is, a képviselőházban is. A békeltetés jelszava alatt megalakult kormány elvetette mind. Tehát nem békét akar, hanem elleneinek megalázását s a polgároknak állandó harcát.

Az utolsó népszámláláskor 16 ember találkozott nagy Magyarországon, aki felekezetenélkülinek vallotta magát. Ennek a 16 embernek sincs e miatt semmi bántódása. Érdemes-e ezért a 16 emberért a végletekig vinni a harcot? Érdemes-e 16 ember bolondságáért veszélynek tenni ezrek hitét, hitét a népnek, kinek nincs más veszteni valója?

Józan ember ha nagy vállalatba kezd, sokat kockáztat, meggondolja előbb, vajjon a siker, mit vállalatától reményl, kárpótolja-e azt, amit kockára tett? Felhívunk minden józan embert, gondolja meg higgadtan, érdemes-e ezért tovább folytatni a harcot? A felelet kétségkívül tagadó lesz. A kormány mást akar. Ám legyen. A főrendek hazafias többsége is tudni fogja köteleességét.

A két javaslatot illetőleg más alkalmammal elmondottuk már véleményünket. Fenntartjuk azt most is. Sőt a közbejött körülmények arra ösztönöznek, hogy még szilárdabban álljunk kimondott meggyőződésünk mellett.

Egyik, ami ebben megerősít bennünket az ellenzék érdemes vezérének Zichy Nándor grófnak újabb állást foglalása. A »Fejérmegyei Napló«-ban u. i. arra ösz-

tönzi pártfeleit, hogy ne elégedjenek meg — mint előbb — a felekezetenélküliséget magában foglaló III. fejezet törlésével, hanem vagy vessék vissza az egészet, vagy követeljék legalább még két szakasz megváltoztatását. Névszerint a 6. és 21. §-okét, mert a kormány is megváltoztatta e két §-ra vonatkozólag elődjeinek felfogását.

A Wekerle-kormány u. i. a vallásszabadságról szóló törvény által nem akarta megnyirbálni a bevett vallások jogait, s ennek a 6. §-ban nyílt kifejezést is adott. A Bánffy-kabinet azonban, mint ez a tárgyalások folyamán kitűnt, e javaslatnak sérelmes pontjait a bevett vallásokra is vonatkoztatja. Egy sorba helyezi ezeket a baptistákkal és nazarénusokkal. Azért a 6. §-t úgy kell fogalmazni, hogy abban minden kétséget kizáró módon ki legyen mondva, hogy a bevett vallásokra e törvényjavaslat intézkedései egyáltalán nem vonatkoznak.

Még nagyobb szükség van a 21. (előbb 20.) §. határozottabb szövegezésére. Ez a szakasz ugyanis kiterjeszti az áttérés jogát (melyet eddig csak a bevett keresztény felekezetek élveztek) »a törvényesen elismertnek nyilvánított felekezetre is.« Ez a kifejezés is tág magyarázatra ad alkalmat. Holmi miniszteri- vagy kormánymagyarázatokkal nem lehet megelégedni. Hiszen már a márcziusi szavazás után is irták a liberális lapok, hogy hiába buktatta meg az ellenzék a recepcziót, bennmaradt az a vallásszabadságról szóló törvényjavaslatban. Ezért, jó, hogy a képviselőház nem járult hozzá a főrendek módosításához. Van legalább alkalmunk még egyszer foglalkozni vele. Használják fel azt és módosítsák e szakaszt úgy, hogy az áttérés joga csak a törvényesen elismertnek nyilvánított keresztény felekezetekre legyen kiterjesztve.

A vallásszabadság és a felekezetenélküliség elleni küzdelemben még jobban megerősít bennünket az ország herceg-

primásának fenomenális beszéde, melyet csak néhány nap előtt a Sz.-István-társulat nagygyűlésén mondott.

Az azóta kitört kormányválság leszorította ezt a fényes enuncziációt a napi rendről. Térjünk vissza egy kissé hozzá.

Hazája szeretetétől dobogó szívvvel, annak jövőjéért aggódó Cassandra-lélekkel, a tudás gazdag fegyverével, a szónoklat magas művészetével bizonyítja a liberális államférfiu, Machiavelli szavainak igazságát:

»Mi sem bizonyítja határozottabban valamely birodalom enyészését, mint a valóság megvetése.«

»Nem is lehet másként!« — folytatja a hercegprimás.

»Az a nép, melynek nincs más evangéliuma, mint a törvénykönyv; az a nép, melynek nincs más lelkiismerete, mint a rendőrség fegyelme; az a nép, melynek nincs más istene, mint az állam: nem fogja tudni soha, mi a társadalmi rend, mi a hazafiui köteleesség.«

»Társadalmunk lázas beteg, — így végzi beszédét az agg biborosnak, — nagy krízis előtt állunk, nemcsak mi, hanem az egész emberiség. Hisz mindenütt minden — eddigelé megbolygathatlannak hitt kérdés felvetetik, minden precariussá tétetik, a vallással egyszerre minden fenyegettetik: a tekintély, az engedelmisség, a tulajdonjog, a vagyon, a jellem, az élet, a becsület.

Fojtó a léghör, érezzük a vihar közeledtét, mely ha kitör, elpusztíthat, vagy borzasztó nyomokat hagy maga után.«

Imádkozzunk mi is az ország főpapjával: »Domine salva nos!«, »Uram szabadíts meg minket!«, — de egyuttal tegyük meg, ami tőlünk telik.

Teljesítse a főrendi ház is nemes feladatát, tegye meg azt, amit tőle a hazájuk sorsáért aggódó lelkek bizalomteljesen várnak!

Tüntetés a nuncziatmában.

Szerda óta állandóan nagy sokaság tolong Bécsben a nuncziatura palotája körül. Az osztrák főnemesség legelőkelőbb tagjai személyesen keresik fel a nuncziust, hogy előtte kifejezést adjanak felháborodásuknak azért a hallatlan sértésért, melylyel a magyar miniszterelnök a kath. világ fejét és annak követét minden ok nélkül illette. Mások névjegyeiket adták le, ismét mások — rengeteg számban neveiket írták a kített ivre. Ott vannak a Lichtenstein, Windisgrätz, Clary, Hohenlohe hercegek, Hoyos, Paar, Schönborn, Kinsky grófok nevei. A klérus élén Gruscha bíbornokkal és Belopotoczky püspökkel, köztük az udvari papság is. Képviselők, tanárok, egyetek igen nagy számmal. Az első nap 700-an írták alá az ívet.

Az egyházipolitikai javaslatok a főrendiházban.

A főrendiház e hó 14-én (kedden) d. e. 11 órakor ülést tart, melynek napirendjére a vallás szabad gyakorlatáról és a zsidó reczepezióról szóló törvényjavaslatok tárgyalása van kitűzve. Az ütközés a kormány s a főrendi ellenzék közt ezuttal annál hevesebb lesz, mert a kontra-verzia a javaslat tartalmára vonatkozó elvi ellentétken felül ezuttal kiterjed arra az alkotmányjogi kérdésre is, ismer-e mai közjogunk egyáltalán konkluzum diatalet. A főrendiháznak egyébként már május 13-án is lesz ülése, a melynek 17 napirendi tárgya közül fontosabbak a villamos vasut állami kedvezményeiről, a 24 milliós bosnyák kölcsönről s a beszállásolási törvény módosításáról szóló törvényjavaslatok.

Korteskedés a zólyomi kerületben.

A megürült zólyomi mandátumra két jelölt pályázik: Zsilinszky Mihály államtitkár és Marsovszky Andor, a néppárt jelöltje. Az államtitkár bejárta a kerületet és az eddigi jelentések után Zólyomban igen heves küzdelem várható, a melyben a kormánypart éppen nem válogatja az eszközöket. Zsilinszky Mihályt kor-

tesutjában az immár szokássá fejlődött rendszer szerint, amely nem sokat törődik a választások függetlenségével és tisztaságával, a vármegyei hivatalnokok kísérték. Bozók-Lehotát a kormánypartiak 24 kocsin elárasztották és a helységet megrakták csendőrökkel. Zsilinszky itt a király nevét is belevonta a korteskedésbe, a következőket mondva:

»A király jobb keresztény, mint a papok ha ő elfogadta a polgári házasságot, el kell fogadnia azt a népnek is. Az igazi néppárt a kormánypart s más néppárt nem is létezik.«

A néppárt jelöltje, Marsovszky Andor ma oda érkezett. Vasárnap Zólyomban programmbeszédet mond. Mindkét párt biztosnak hirdeti a maga győzelmét.

Katholikus mozgalmak.

A néppárt szervezkedése.

Vas megye rumi kerületében f.máj. hó elején a kerület papsága tanácskozást tartott, melyen elhatározták a kerületi néppárt szervezését. A választókat e célból legközelebb össze fogják hívni.

A szilvácsi kerületbeli néppárt szervezkedése alkalmából, a besztercebányai püspökhöz üdvözlő táviratot küldtek. A püspök következőleg válaszolt:

»Isten ügyében a haza javára irányzott törekvésükhöz fogadják meleg üdvözlötemet.

Rimely.*

Katholikus körök.

Veszprémmegyében Devecseren mozgalom indult meg egy kath. kör megalakítása iránt. A mozgalom élén Derzsák Lőrincz plébános áll, s eddig már igen sokan bejelentették az új körbe való belépésüket.

Somogy-Mesztegnynél kath. kör alakult. Az új kör tisztikara a következő. Elnök: Naup Márton plébános, alelnök: Tömböl Péter ispán, titkár: Zahoránszky János uradalmi ellenőr, pénztárnok: Kargus Lajos iparos, háznagy: Hidvégi Kornél körjegyző.

Legujakban a belügyminiszterium a győrszent-mártoni kath. kör, az ösküi kath. népkör, a pudmericzi kath. olvasókör, s a sárszentmiklósi kath. kör alapszabályait jóváhagyta, s illetőleg a bemutatási záradékkal ellátta.

Lapszemle.

Budapest. 1895. május 11.

A Magyar Állam A válságban cím alatt a jelen válságos politikai helyzetet rajzolva azt mondja, hogy az ítélet már meg van írva a Bánffy-kabinet felett. Igen kellemetlen, ugymond megbukni a virágos májusban, de hát a cserebogarak halála is poetikus halál, azok pedig alig röpkednek két hétnél tovább, míg Bánffy báró ur már negyedik hónapja feje a kabinetnek.

A Hazánk azt írja, miszerint a németországi felforgató javaslat, melynek intézkedései azok ellen irányulnak, kik a vallást, erkölcsöt, a társadalmi rendet támadni merik, sem lesz elég a szociálisták megfélemezésére, míg az agrár eszméket meg nem valósítják.

A Budapesti Hirlap azt mondja, hogy a magyar kormány tekintélyén sem Agliardi, sem Kálnoky nem ejtett csorbát, hanem mostani minisztereinek ügytelensége és a szabadelvűpárt frivolitása, mely nem bánja akárki a miniszter, csak az ő hatalma maradjon szilárd; ezen önző gondolkodás pedig a bukást jelenti reá nézve.

A Nemzeti Ujság satirikus hangú cikkében Bánffyt ostorozza a Helfy Ignác interpellációjára adott válaszáért s kimutatja, hogy Bánffynak esze-ágában sincs elégtételt kérni a sérelemért, csupán egy királyi kézírattal akarja meggyengíteni a főrendiházi ellenzékét.

A Magyarország Megye-e Bánffy cím alatt azt írja, hogyha Bánffyról el lehetne azt mondani, mi Kossuth Lajosról, Deák Ferenczről s gyarlóbb vonatkozásokban még Tisza Kálmánról is elmondható, hogy személye és állása, továbbá állása és hazája között nem csak törvényes, de erkölcsi összefüggés is van, akkor igen is mondhatná Helfy, hogy a miniszterelnökben Magyarország van megalázva. De tagadja, hogy Bánffy beillenék a felfogás ezen keretébe. Magyarország ügyét, tehát nem azonosítja a Bánffy ügyével.

A Pesti Hirlap az osztrák katolikusok ellen dühöng, kik elégtételt akarnak adni Agliardinak a Bánffy által rajta elkövetett sértésért s azt igyekezik bebizonyítani persze liberális logikával, hogy Ausztriának nincs joga beleavatkozni ilyen közügybe.

A Magyar Hirlap azt mondja, hogy ma már nincs számbavehető politikus, aki óhajtaná Kálnoky megmaradását azon a helyen, amelyet

A „TISZANTUL“ TARCZÁJA.

Majális.

A „Tiszántul“ számára írta:

Mars.

»Gyermek vagyok, gyermek lettem újra;
Lovagolok: fűzfa sipot fűjva?« . . .

Petőfi.

Jertek vissza hát egy pillanatra: boldog gyermek évek! . . .

Jertek vissza ti rózsá-felhőbe burkolt édes tündér-álmok; hisz oly hamar eltűntetek, hisz oly hamar elhagyatottok örökre, hogy szinte jogot érzek magamban: benneteket — visszakövetelni.

Holvan piros papír csákóm . . . fényes bádóg kardom? . . .

Tegyétek a fejemre az aranyos csákót; kössetek kis bádóg kardot oldalomra; adjatok alám fényes sörényű kis harezí ménemet; hadd legyen én a legszebb katona . . . hadd induljak: a csatába! . . .

Miért késtek hát? . . .

Nem látjátok lobogni azt a tenger zászlót? Nem halljátok, hogy szól a trombita; hogy peregnek a nemzetiszínűre festett dobok? . . .

Hamar, hamar, száz percet a nyakamba!
Nem halljátok a harezí riadót:

»Fel! fel, vitézek a csatára;
A szent szabadság oltalmára.
Mennydörg az ágyu, csattog a kard;
Ez lelkesíti: csatára a magyart!«

Hogy énekl a lelkes kis tábor! . . . Engem hívnak, bocsássatok: hadd indulok velük! . . .

Hajh! . . . régen volt.

De hát: ne még; ne ébredjünk még föl! . . .

Oly jól esik azt álmodni, hogy én gyermek vagyok: piros csákós, . . . fa-paripás gyermek! (Édes jó Istenkém! . . . de jó is volna még-egyszer gyermekké lenni.)

Siessünk hát a táborba! . . .

Együtt van már valamennyi bajtárs.

Fényes egyenruhák, villogó fegyverek mind-egyiken; hogy ne feszülne a mellük, hogy ne dobogna hát a szívük a nagy boldogságtól! . . . Persze, hogy rám vártak.

Alig hogy meglátják szép piros csákómat, sietnek elébem kezet szorítani:

— Szervus bajtárs! . . . mindjárt indulunk.

— Hoztál-e ennivalót? . . . messze megyünk nagyon! . . .

— Hoztam száz percet . . .

— Én is! . . .

— Én is! . . .

— No hát akkor indulhatunk.

Ujra felharsan a lelkes esatadal:

»Fel hát! látjátok lobogómat.

Induljunk hát már lobogós-had! . . .

Édes hazánkért hősi vérünk:

Ontsuk, hullassuk nagy bátran — míg élünk! . . .

(Megtanítottak minket hamar — szeretni a hazát! . . .)

Induljunk! . . . Induljunk! . . .

Kire vár még a lelkes kis csapat? . . .

Kire várna, mint: a fővezérre!

Egyszerre lassu mozgás támad hátulról, mely mint futótűz terjed villámgyorsan előre. Hova

tovább erősebb és erősebbé válik, s aztán eget-földet rengető »éljen!«-be csap át:

— Itt a tanító úr . . .

— Éljen! . . . Éljen! . . .

Indulhat már a türelmetlen kis hadsereg. Fölhangzik a tanító ur szavai:

— Indulj! . . . Irány: a nagy-erdő! . . .

Valóságos kis hadjárat.

Elöl egy tizenket tagból álló »czigány« banda húzza a »Rákóczy-Indulót«.

Utánna nyomul osztályonkint a sereg.

Száz meg száz zászló lóg a légben; trombita harsogás, dobpergés, felfelriadó »éljen!« s lelkesítő dalok hosszú sorozata tölti be az utcákat.

Hátul döcög két nagy szekér . . . derekasan megrakva elemőzsíval, a mit a jó szülék küldöttek a mai örömnapra.

Igazi diadal-ut! . . .

A merre csak halad a lármás hadsereg — sorra kinyílnak az ablakok.

Mosolygó jó nénikék kendőt lobogtatnak; virágokat szórnak a kis hősök fejére, s aztán hozzá csatlakoznak ők is a csapathoz.

Hogyne?

Hiszen a jó anya a szerető nővér mikor nem kísérte el a katonafiut, mikor arra az utra indul, a hol két markkal mérik számára a dícsőséget? . . .

A szülők szíve is dobog az örömtől s már előre is dicsekszenek fiuk erényeivel.

— Na tudom, hogy a mi Palink, az első lesz a futásnál.

— A mi Bandink, az meg a mászó rudon! . . .

annyiszor kompromittált, mert napnál világosabban konstatálva lett, hogy ellentétes állást foglal el azzal a közjoggal szemben, melynek kifelé ő tartoznék első sorban érvényt szerezni, s hogy a magyar politika felett oly felsőbb állás elfoglalására tör, amelyet soha senkinek semmi szín alatt nem engedhet meg Magyarország hajthatlan közszelleme.

A **Pesti Napló** bizik a királyban, hogy nem hagyja magát félre vezetetni s a klerikálisok minden izgatásai dacára is bizalmat fog nyilvánítni a magyar kormányban.

Az **Egyetértés** a Helfy interpellációjára adott válaszával foglalkozik s azt mondja, hogy ilyen válaszával nem lehet senki sem megelégedve s csupán sajnálkozni lehet a felett, hogy Magyarországnak ilyen gyámoltalan miniszterelnöke van.

A **Nemzet** a Helfy interpellációjával foglalkozik s azt mondja, hogy Bánffy tudja jól mit kell neki tenni, (?) tehát kár feszegetni ezt a kérdést, hogy mondjon le, mikor igen fontos politikai érdekek kívánják az ő miniszterelnöki széken való maradását.

»Politizáló professzorok.«

Lapunk tegnapi számában a fennebbi cím alatt hozott vezércikkünknek alapját a nagyváradi »Szabadság« nevű liberális lap pénteki számának élén közölt igazán kvalifikálhatlan kirohanás képezte.

Hogy a körülöttünk uralkodó liberális irány történetének megírásában hízogot ne hagyjunk, jelen alkalommal pótlólag közöljük az egész förmedvényt, mely így hangzik.

Politizáló professzorok.

A magyar közélet egyik kiváló tagjától kaptuk az alábbi, érdekes levelet, melynek tartalma bizonyosságot tesz arról a hangulatról, melyet a nagyváradi kir. jogakadémia igazgatójának és tanári karának, az Agliardi nunczius látogatása alkalmával tanusított magaviselete és szereplése keltett [az irányadó politikai körökben; adjuk a levelet egész terjedelmében, minden commentár nélkül.

— A mienk meg a labda dobásnál!... hogy ne volna első?...

Persze, hogy első lesz mind!...

Melyik anyának nem első a maga gyermeke?... Nincsen olyan édes anya ezen a világon!

Igen, de hát a melyik gyermeknek nincsen édes anyja,.... — hát arról ki gondoskodik?...

Óh, ma azokról is van gondoskodva, a kik szegények, vagy árvák.

Ott van a jó tanító bácsi.

Fölpakoltatott a szekérre két ezer darab jó friss pereczet... azt künn a nagy erdőn szét fogja köztük osztani; a torna versenyeknél pedig ép úgy pályázhatnak mint azok a gazdag fiúk, a kik fényes bádoggal oldalukon, száz pereczet a nyakukban indultak a csatába; s a kiknek minden lépte fölött szerető gondos anyái szem őrködik.

Ezen a napon senkinek sem szabad érezni, hogy szegény, vagy árva!...

Ezen a napon olyan szokatlan,.... különös a nagy erdő!...

A csalogány nem csattog itt-ott az árnyas berkekben,.... a vadgalamb nem turbékol szerte a faágon,.... a kis ács májszter: a harkály nem hánytja nagy szorgalmasan a fakérgét: mind összegyűltek egy néhány nagy fára — majálist nézni.

Itt aztán beléavatkoznak egészen a mulatságba.

A csalogány együtt dalol a puha zöld fű-

Tisztelt Szerkesztő ur!

Budapest május 8.

Az Agliardi nunczius balégetű futása után úgy a magyar sajtónak, mint a politikusoknak foglalkozni kell azokkal az eseményekkel, melyek a hirhedté vált látogatás alatt lezajlottak.

Tény, az, hogy a pápai nunczius visszaélve a vendégjoggal, többet engedett meg magának, mint a mennyit az illem korlátai között megengedni szabad volt, úgy viselkedett ebben a hazában, mint egy győzelmes satrapa, ki diadalszekerén egy leigázott, hűbéres tartományon vonul végig, szavai korbácsával sújtva a lázongókat, megszólításával kegyesen kintüntetve a lábait csókoló udvaroncokat és tele tüdővel szippantván magába a hízegők-tömjén füstjét.

Az a kellemetlen helyzet, melyben az omnipotens főpap látogatása, a magyar kormányt és a külügyminisztert sodorta, mindenki előtt ismeretes, de itt különösen feltűnést keltett az a beszéd és az a fogadtatás, melyben Agliardit a nagyváradi királyi jogakadémia igazgatója dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos részesítette.

Évek óta tapasztaljuk mi is, de tapasztalhatják kiváltképp önök, hogy ennek az akadémiának a tanári kara — tisztelet a kivételnek — annyira ókonzervatív és illiberális érzelmekkel van szaturálva, annyira belemászik olyan dolgokba, a mitől tartózkodnia illenék, hogy méltán merül fel az a kérdés vajjon van-e joga a direktor urnak és a tanári karnak olyan féle tisztelegések színhelyévé felavatni a kir. jogakadémiát s olyan féle hódolatokra felhasználni a tanuló ifjúságot, melyek kívül esnek egy tanintézet falain.

Vagy mit gondol az a pápai nunczius erről a nemzetről s erről a hazáról, melynek a király által kinevezett, a magyar kormány által istápost tanfériai üdvözlök őt apostoli és néppárti kortest utjában?

A képviselőház folyósóján élénk megbeszélés tárgyát képezte a nagyváradi jogakadémia direktorának tapintatlan, hódoló beszédje s az arra adott nuncziusi válasz pedig egyik oka volt annak, hogy a miniszterelnök erélyesen lépjen fel és elégtételt követeljen azért, hogy a körutazó főpap bele merészelt szólni olyan belügyi dolgokba, melyhez semmi köze.

Hogy az önök jogakadémiai igazgatója és a tanári kar mit cselekszenek, mint magán emberek, hogy és miként gyakorolják politikai jogaikat, abba bele nem szólhat senki, abban őket korlátozni nem lehet, de az intézet falai között lefolyt eseményekért kérdőre vonhatja

ben ülő gyermekesereggel; a vadgalamb együtt bugat velük... úgy tudnak örülni egymásnak!...

— Én Istenem, de boldogok vagyunk!...

— Künn a bárány benn a farkas!... Ne bocsásd be!... itt bocsásd ki!... Ide, ide itt a jó rés!... Hopp! megvan.

— Válasszunk most másik farkast!...

Édes anyám ott áll a hátam mögött; szelid, szerető mosolylyal nézte, hogy fogtam el az ügyetlen bárányt?

Aztán hozzám siet:

— Nincs meged, édes Gyulám?... Csak vigyázz, hogy ki ne fázald magad... ne igyál most vizet!... Jajj! ha beteg lennél, meghasadna utánad a szívem!...

— Hopp!... kisiklottam a karjai közül, s a másik pillanatban már fölntt vagyok a kuszórud legtetején, onnét kiáltottam:

— Kedves anyám!... kedves anyám!... ni, nem félek!...

Aztán úgy kaczagtam, a mikor láttam, hogy aggódik miattam:

— Óh! nem kell engem féltetni, én már nagy vagyok!...

Most már hogy lekusztam nyilsebességgel megfogta a kezemet:

— Most már itt maradsz, már sokat pajkoskodtál!... még bajod eshetik te rossz fiú!

Aztán letörli gyöngyöző homlokomat, megcsókol s nem bocsát el magától a világ minden kincsért sem.

Esti nyolez óra.

»Elfáradt már a lovas és ló!«

őket a kormány, melynekj megvan a felügyeleti joga. Mert ha a kalsburgi jezsuiták borulnak porba a pápa követe előtt, az megütöközést nem kelthet; de midőn egy királyi jogakadémia »vezérévé« megteszi a nunczius a nagyváradi püspököt s ezt a tanintézetet pedig »római akadémiának« deklarálja, méltán kérhetjük, hogy miért nem írják ki a kapukra az új firmát: »felekezeti iskola kegyes rendű tanárokkal.«

Akkor aztán nem kell sem államsegély, sem zsidófiuk vereshagyma szagu tandija, sem kálvinista jogászok zsiros bankója.

Erre azt válaszolhatná valaki, hogy az intézet a kath. tanulmányi alaptól tartatik fenn; de azért az még sem felekezeti iskola és ha az volna sem szabad azt kortestanyává avatni, hol a magyar kormány ellen kedvére kitombolhatja magát egy olyan ember, ki politikát és zavart jött csinálni épen a kormány ellen.

Azt tudjuk itt is, de önök még jobban tudják, hogy az önök jogakadémiájának igazgatója dr. Bozóky Alajos, nagyon derék, tudományos ember, de ismerik arról az oldaláról is, hogy lépten-nyomon szereti kifejezni hódolatát sokszor ott is, ahol nem kell s e miatt néha komikus helyzetekbe kerül: nahát ez utóbbi tisztelgése nagyon is komoly következményeket idézett elő, mert alkalmat adott egy olyan konfliktusra, mely világra szólott és Rómáig ért a szele.

Csak hogy ebből a tapintatlan szereplésből az a tanúság, hogy valaki lehet igen böles professzor, anélkül, hogy egyidejűleg böles politikusnak is született volna.

**

Erre dr. Bozóky Alajos jogakadémia igazgató részéről a »Szabadság« tegnapi (szombati számában a következő válasz jelent meg.

*

Tisztelt Szerkesztő ur!

Ámbár a »Szabadság« folyó évi 107. számában »Politizáló professzorok« czime alatt megjelent vezércikkkel szemben avval a kényelmes kifogással nyugtathatnám meg magamat, hogy »névtelen cikkre« nem kell reflektálni, a jelen esetben mégis mint névszerint megtámadott, még pedig a közéletben való szereplésem miatt megtámadott fél, már csak a becses lapja t. olvasóközönsége iránti tekintetből is, leszek oly bátor, hogy a magyar közélet annak a kiváló, de a névtelenség kényelmes köpenyébe burkolózó tagjának röviden, tisztán a dologhoz tartozó keretben és lellem meggyőződéséből megfeleljek.

A tanító-bácsi hosszú sorban felállít bennünket újra... vége a hadjáratnak!...

Tépett zászlók; törött kardok; összeviessza horpadozott réz-trombitákból áll a fegyverzete a fáradt hadseregnek.

Ugy néz ki a kis had, mintha futni készülne; pedig teljes tökéletesen megnyerte a csatát.

A tépett zászlók; törött kardok: csak dicőségünket hirdetik.

Sokat fáradtunk; most menjünk haza jó anyánkhoz, aki előre sietett a jó vacsorát készíteni.

*

Ébredjünk föl hát no!... Nem jó sokat álmodni; mert majd nagyon fájni talál — a való!...

Hol van már az a törött bádoggal kard... meg a piros csákó!...

Hát az a régi jó idő... meg az én szerető anyám?... Itt hagytak azok engem örökre!...

De boldog az olyan gyermek, a kinek még fényes bádoggal... s szerető jó édes anyja van!...

Apróság.

Főnév és főszemély. — Ugy-e anyám apa a főnév?

— Nem bánom, legyen főnév, de főszemély én vagyok. Értetted?

A mai leányok. Irma: Mit tanulsz most az instruktorodtól?

Nelli: Most, csókolózni.

Előre kell bocsátanom, hogy az egész cikk tenorja elárulja, hogy íróját mennyire bosszantja, hogy én és kartársaim oly vakmerők voltunk, kath. érzelmeinknek szóval is kifejezést adni éppen akkor, midőn a kath. egyház fejének apostoli nuncziusa kegyes volt a mi igenis katolikus jellegű kir. jogakadémiánkat magas látogatásával kitüntetni. Csakis ennek a bosszuságának tulajdoníthatom azokat az ékes epithetonokat, melyekkel a nuncziust illette és melyekre csupán az a megjegyzésem, hogy nem a katolikus vallási érzelmeinknek őszinte nyilvánulásai, hanem a minket megtámadó cikkhez hasonló heves kifakadások kompromittálják a liberális ügyét, mert vallásszabadságot irnak ugyan a lobogójára, de a lobogó visszáján csak megfordítva pillantván meg ezt a jelszót megfordított értelemben is veszik és gyakorolják, legalább a katolikusokkal szemben.

Huszonhét évi tanárkodásom alatt azt hiszem, egyetlen alkalommal sem adtam okot arra a feltevésre, hogy a melyhez tartozónak magamat vallom, katolikus vallásom megátolt volna engem abban, hogy tanítványaimat hazafias érzületre, alapos tudományos ismeretekre s a hol helyén valónak láttam, a társadalmi illemre ne tanítottam és ne figyelmeztettem volna.

Nos ha nem találja ki magától ismeretlen támadó ellenfelem, hogy mi bírt engem arra, hogy a nuncziust, ki akadémiánkat látni óhajtott, miért fogadtam nemesak magam tanártársaimmal együtt illendő tisztelettel, hanem az akadémiái ifjuság is, hát megmondom Önnek, azért, mert az illemnek legprimitívabb szabályait sértettem volna meg, ha nem fogadtuk volna és mert az akadémiái ifjuságnak a kánoni jogból elég helyes fogalma van az apostoli nunczius nemzetközi, köz-, és egyházi állásáról, kinek magas látogatását magára nézve szintén csak megtiszteltetésnek vehette.

Midőn pedig a pápai nunczius hozzánk jött, csak természetes, hogy figyelmeseknek kellett lennünk iránta, még természetesebb pedig, hogy figyelmünket mint katolikusok nem fejezhettük ki illőbben, mint azáltal, hogy a Pápa ő szentsége iránti hódolatteljes tiszteletünkről és ragaszkodásunkról biztosítottuk, mert az megint egyik legprimitívabb szabályunk, hogy a melyik perczben katolikus ember a pápát megtagadja, nemesak hogy többé jó, hanem egyáltalában semmiféle katolikus nem lehet. Ezért a vallási dogmáinkért csak nem fog bennünket a t. ismeretlen cikkíró megirigyelni.

Ami pedig a nunczius nyilatkozatait illeti, hát ezek egészen korrektek valának, ha csak azt nem akarja valaki szemére hányni, hogyan meri ő ajánlani, hogy a hazafisággal mindig kössük össze a vallásosságot, — korteskedésnek így méltóztatott t. cikkíró urnak magát kifejezni, — nyoma sem volt az ő szavaiban. Midőn pedig a »sub auspiciis celeberrimi Principis« szavakat használta, nem a bibornok ur ő eminenciáját, hanem ő Felségét értette (a helybeli lapokban zárjel között említett Cardinális szó csak a közlőnek félreértésből eredt), ez pedig csak nem lehetett bántó, mert olyanféle értelemben volt mondva, mint a minőben a »sub auspiciis Regis«-féle tudorrá avatás-féle szólamban használtatik.

Ennyi legyen elég az én »tapintatlanságom« megvilágítására, ha Ön t. cikkíró ur ezt komikusnak találja, legyen Önnek ízlése szerint, a vallásszabadság ezt is megengedi Önnek.

Ha az illetékes körök Önnek tanácsa szerint engem e miatt kérdőre vonnak, legyen meggyőződve, hogy akkor is tudni fogom kötelességemet.

Nagyvárad, 1895. május 10.

Dr. Bozók Alajos,
kir. tan., jogakad. igazgató.

**

Persze a »Szabadság« a fennebbi választ nemesak közölte, hanem hozzáírta a következő liberális kommentárt.

*

Dr. Bozók Alajos királyi tanácsos és kir. jogakadémiái igazgató urtól, lapunk tegnapi számában fenti cím alatt közölt cikkünkre, az alábbi nyilatkozatot kaptuk, melyet szóról-szóra, de egy kis kommentárral adunk ki:

Midőn azt a bizonyos és sérelmesnek talált »névtelen levelet« közöltük, természetesen elvállaltuk érte a felelősséget s azt minden következményeivel együtt magunkévá is tettük.

Az igen tisztelt direktor urnak nyilatkozata még jobban meggyőzött bennünket arról, hogy ő most sincs tisztában azzal, hogy egy királyi jogakadémia falai között meddig terjed a pápa és meddig a magyar király hatalmi köre.

Az a tanár és igazgató, ki mint állami tisztviselő fungál, abban a nyilvános tanítványokban nem mutathatja be, mint ilyen hódolatát sem a pápai nuncziusnak, sem az orosz nagykövetségnek sem semmiféle külső nagyhatalmasság politikai missionáriusának.

Ezek szerint joga lett volna Agliardi urnak ellátogatni Mallász József hely. pénzügyigazgató hivatalába is, kinevezhetné volna a magy. királyi pénzügyigazgatóságot »római pénzügyigazgatóság«-nak s annak »vezérévé« épp oly joggal megtehetné volna a nagyváradi bitoros püspököt, mint amott; az érdemes fináncz urakat is buzdíthatta volna az adók pontos behajtására stb.; mert állami tisztviselők között nem szabad különbséget tenni.

Ami pedig a nyilatkozatban említett felekezeti türelmetlenségét illeti, az ellen határozottan tiltakozunk.

Már ama »névtelen« levélben is ki volt mondva, hogy: ahoz senkinek semmi köze, hogy mit csinálnak a tanár urak az intézet falán kívül; de az a világra szóló összázgháborítás, az a tapintatos és zártkörű politizálás az intézet falain belül történt ám s hogy kinek van igaza, bizonyosság reá az az okmány, melyet Bánffy miniszterelnök a király elé terjesztett s melynek hiteles szövegében első helyen van említve a sérelem, mely a nagyváradi kir. jogakadémia falai között esett a magyar kormány tekintélyén.

Különb, mint halljuk, a jogakadémiái hódolatért, kormánypárti részről, a képviselőházban interpellációt fognak intézni a miniszterelnökhez s akkor ott válaszolnak mi helyetünk is.

Dehát azért dr. Bozók Alajos ur most is azt állítja, hogy jogosan, bölcsen és helyesen cselekedett; legyen neki hite szerint!

A László-malom ügye.

Elhangzottak a szép frázisok a városi közgyűlésben és elhangzott arra a miniszter válasza is, hogy nem ad 200,000 frt kamat nélküli kölcsönt annak az intézetnek istápolására, mely olyan üzelmeket nevelt.

Mikor ama nagyhangú szavak emelkedtek a közgyűlésben, hogy a László-malom üzembe juttatásának ténye életkérdés a városra és a vidékre, nem volt joga senkinek megmondani az igazat, mert a summum jus summa injuria lett volna.

A magyar kormánnyal szemben soha sem lehet eléggé hangoztatni, hogy ez és az a kérdés reánk nézve életkérdés, mivel soha sem szokott arra adni semmit sem.

Egy kis kitéréssel elmondhatjuk, hogy a mi városunkat nagyon sok helyen korrumpált városnak tartják, főleg mióta bizonyos reklámok után kapkodó hirdlapjaink törekednek bennünket úgy befekeltetni, hogy azt szint ugyan le nem mossa rólunk semmi ékes dicső.

Tehát a László-malom ügye életkérdésnek volt föltüntetve úgy a mi városunkra nézve, mint a vidéki gazdákra általában,

Az új László-malom részvényeinek aláírása kezdetét vette, a helybeli pénzintézetek ugyan buzgókodtak, hogy szaporítsák az aláírások számát, nagy nevek nagy tömegű aláírásokat tettek, hanem azok, akikre nézve életkérdésül volt felállítva az üzembe hozatal, a vidéki gazdák tömegesen elmaradtak az aláírástól és így történt, hogy az 500,000 darab részvényből talán 350,000 van aláírva illetőleg jegyezve.

Pedig hogyha azok, kiknek nevében beszélni szeretünk, a részvények jegyzésén megjelentek volna, hát a kívánt összeget tuljegyezték volna.

Mert jól jegyezzük meg, hogy életkérdésnek volt az mondva előttünk.

Azokat az elbocsátott munkásokat könnyekig meghatva, sajnálni tudjuk, de sajnálhatjuk-e azokat, kik meg nem jelentek a részvények jegyzéséül, noha érzik, hogy bizony a László-malom üzembe nem vétele reájok káros.

Hát ugyan a hangzatos beszédek után mit fog gondolni rólunk a kormány? Azt, hogy szeretünk nagyokat mondani, szeretünk olyan érdekfűzőségeket felállítani, amelynek hátterében más érdekek a mozgató erők.

Hiszen hogyha életkérdés lett volna a malom üzembe vétele a vidéki gazdákra és a város lakosaira, hát akkor már régóta zajosan járnának a most rozsdásodni induló kerekek a László-malomban.

Hanem jó lesz már ha tanulunk magunk is valamit.

Nagyváradon, ahelyett, hogy a társadalmat arra ösztönöznénk, hogy munkája által alkosson intézményeket, épen az ellenkező állást foglaljuk el.

Nagyváradon kezd minden csak frázissá válni.

Az egyesek összedugott kézzel kiabálnak a baj elé, jajgatnak, de saját megmentésükre mit sem tesznek.

Humánus, társadalmi intézményeink csak úgy jöhetnek létre, hogyha a városi pénztár segítségül jő.

Nem azért mintha erre olyan nagy szükség volna, hanem mert társadalmi életünk felszinen mozgó alakjai nem bíznak egymagukban, enerejükben.

Hát nem a legjellemzőbb volt épen az a komolyan mondott, de komikus hatású vélemény, amit egyik nagyobb társadalmi alak mondott, hogy t. i. a László-malmot csak úgy lehetett legbiztosabban megmenteni, ha a város megvenné!

Czélserű lenne, hogyha e komolyan tartott véleményt a város ércztáblára vésvé közgyűlési termében felállítaná, a falba vésetné, mivel ennél jobban nem jellemezte még senki társadalmi életünket s annak gyöngeségét.

Hanem hát annyit mégis el kell ismerünk, hogy a vidéki gazdák is tesznek valamit létérdekükben és felállítják a Hunyady-malmot.

Csak az a kérdés előttünk, hogy Nagyvárad hatása érzik-e vidéki gazdáinkon vagy a vidéki gazdák hatása Nagyváradon.

László Balázs.

NAPTÁR.

— Május 12. —

Vasárnap. Róm. kath. F. 4. Cautate. Prot. F. 4. Pongrácz. Görög kel. ápr. 30. A. Jakab apostol Izs. Ij. 18. Lag. Beomer.

Nap két 4 óra 16 p., nyug. 7 óra 5 percz. Hold kelta 11 óra 31 p., nyug. 5 óra 59 p.

Május 12. A nagyváradi »Hunyady« gözmalom közgyűlése.

„ 12. A kereskedelmi kóroda egylet gyűlése d. u. 3 órakor.

„ 12. Polgárikör közgyűlése d. e. 11 órakor.

„ 15. Biharmegyei orvos-, gyógyszerész- és természettudományi egylet közgyűlése.

„ 26. Biharmegyei és nagyváradi nőegylet évi rendes közgyűlése.

„ 27. Az orvos és gyógyszerész egylet rendkívüli ülése.

Jun. 4. Középiskolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

➡ Folytatás a mellékleten. ➡

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papírkereskedésben Uri-utca,
Pauker Dániel papírkereskedésben Kis-placz,
Reich Sándor vegyeskereskedésben Szent-János-utca,
Mezey János fűszerkereskedésben Körös-utca,
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **Fagyos szentek.** Ma kezdődik az a három nap, a mely rettegésben tartja a gazdákat. Pongrácz, Szervác és Bonifác nevéhez van köve a félelem. A legtöbb ember csak babonának tartja, de a magyar gazda már szomorú tapasztalatból tudja, hogy alapos oka van az aggodalomra, nehogy az esetleges fagy tönkre tegye a zsenge növényzetet. Kevesen tudják, mi az oka annak, hogy május e három napján (melyekhez még Orbán napja — május 25 — is csatlakozik) oly gyakran szokott fagy lenni? Ujabb időben több szaktudós foglalkozott e kérdéssel. Általános véleményük az, hogy e tünetny oka a május havi meteorológiai viszonyokban keresendő. Európa északi és nyugati részén u. i. igen nagy a légnyomás, mely a déli és délkeleti részen annál alacsonyabb s így jelentékeny hőkeveredést okoz. Legalacsonyabb pedig a légnyomás a magyar alföldön és a Balkán félszigeten. Egyik tudós el is nevezte ezért a fagyos szenteket magyar szenteknek, míg egy másik svéd szenteknek mondja őket, mert a hőkeveredést a Svédországból jövő szelek okozzák. A tegnapi meleg után — azt hisszük — nyugodtabban aludtak a gazdák nem zavarta ki őket az ágyból a máskor minden órában rettegeve várt fagyos gondolat.

* **A király Pólában.** A király — mint egy pólai távirat jelenti — Tegethoff nevű hadihajóra szállt, a mely legnagyobb hadihajónk egyike. Később a Mária Terézia nevű hadihajóra szállt át s onnan nézte a hajóraj egy osztályának gyakorlatát, a melynek folyamán a hajók a tüzelést is bemutatták. A király teljes meglepedését fejezte ki a vezetés pontosságán és biztosságán valamint s legénység kitűnő magatartásán.

* **A „Hesszeni légy“ Biharmegyében.** Fleischer Mór b. böszörményi lalagos birtokán a hesszeni légy ijesztő módon lépett fel. — már eddig mintegy 650 holdnyi rozsvetést és 400 holdnyi buza vetést lepelt el; — nap-nap után tömredék károkat okozva. A veszedelmes seereg nagy ijedelmet okozott a környéken és a szolgabírói hivatal azonnal érvényt szerzett az ide vonatkozó miniszteri rendeletnek.

* **Simor János szobra.** Strobl Alajos műműtermében nagyban folyik a munka, hogy Simor Jánosnak az esztergomi főkáptalan, illetve a Simor-kanonokok bőkezűségéből felállítandó szobra a nagy primás halálának, januárra eső évfordulójára kész legyen. Stroblnak remekül sikerült mintáját, mint a „M. A.“ írja, most vésik márványba. Az életnagyságnál felényivel nagyobb főalaknak erősebb szobrász munkája már készen van, most jön a művészi munka, mely a mintán oly remekül megalkotott Simort a leghivebben fogja ábrázolni. A keresztelő szent Jánost ábrázoló szobor fölé jövő dombormű már teljesen kész s magában is befejezett művészi alkotás. A Simor János alatt kinevezett kanonokok e művel örök dicsőséget szereznek a főkáptalannak, egyaránt megdicsőítvén Simor emléket és a magyar művészetét, mely ily remek alkotásokat teremtett. Strobl Alajos művészi hírnevének nincs szüksége a foltozásra, de azért nagyon helyes volna, ha a művészek e gyönyörű szobra a millenáris kiállításra is hirdetének alkotójának és a főkáptalannak dicsőségét.

* **A Kismarjaiak ügye.** Említettük annak idején, hogy Bódogh Lajos kismarjai ev. ref. lelkész ellen mily forrongás uralkodik a községi lakosok közt, s hogy a kismarjaiak nem voltak meglepedve a Nagyváradon tartott egyházm-

gyei gyűlésen hozott határozattal, mely a Bódoghot feddésel sújtotta s fellebeztek a kerületi gyűléshez. A Debreczenben f. hó 8-án összegyűlt kerületi ülés azonban az első hatóság ítéletét helyben hagyta. Ez a hír még nagyobb forrongást keltett a faluban, mely kész a legvégsőkre is, csak hogy meggyűlölt lelkésztől szabaduljon. Ez ügyben Högye Imre főbíró tegnap bent volt Nagyváradon, tanácsot kérni, hogy miként lehetne Bódogh elmozdítani állásából, mert ő nem áll jól, hogy az elkeveredett nép esetleg meg nem Lyncheli papját. A közhangulat annyira a lelkész ellen fordult ugyanis hogy esténként a nyitott ablakon keresztül köveket dobálnak be a pap lakásába s halom számra érkeznek a névtelen levelek, melyek tele vannak a legszörnyűbb fenyegetésekkel. A debreczeni határozat ellen — úgy tudjuk, — már nem lehet felebbezni s így az jogerős. Semiesetre sem helyeselhetjük a népek ilyen fajta önbíráskodását sőt azt a loghatározottabb módon elítéljük.

* **A magyar udvartartás története.** Szinte gunyszámba megy az a hír, hogy a miniszterelnökség tudományos alapon megírta, a magyar királyi udvartartás történetét, épp most, a midőn egyidejűleg kísérleteket tesz ugyanennek az udvartartásnak devalválására, kétségkívül igen érdekesek lesznek a megírandó munkának tanulságai és konkluziói, melyek például Nagy Lajosnak és Mátyás királynak európa-szerte hírneves udvartartásait szembeállítják a mai állapottal, illetve a kilátásban levő vice-hofmeisteramt-tal. A készülő félben levő történeti munka egyébként igen kimerítő lesz és pontos adatokat fog tartalmazni a magyar királyok udvartartásáról s megírása, valamint fényes kiállítása néhány ezer forintba kerül.

* **Konti magyar állampolgár.** Konti József kit nagyváradai szerepléséből ismer közönségünk, aki évek óta és jelenleg is a népszínház karmestere és zeneszerző, az állampolgári esküt Gerlóczy Karoly fővárosi polgármester előtt letette. Gerlóczy Kontihoz intézett üdvözlő beszédben arra buzdította őt, hogy úgy mint eddig, ezentul is iparkodjék dicsőségére válni most már magyar hazája művészetének.

* **Szöbeliség a városi adóhivatalnál.** A helybeli pénzügyigazgatóság tegnap értesítette a városi hatóságot, hogy az 1889. évi XXVIII. t. cz. 19. §-ának végrehajtása tárgyában mult évi decz. 20-án 1990/93. kibocsájtott pénzügyminiszteri körrendelet értelmében a városi adóhivatalnál fogantatandó ellenőrzéssel Somossy Zsigmond pénzügyi titkárt bízta meg, ki is az ellenőrzés gyakorlása végett minden hó 3-ik esütörtökén délelőtt 9 órakor fog a városi adóhivatalban megjelenni, a mikor is a pénzügyi törvényekben járattan adózó felek panaszait nevezett kiküldötttel szóval is előterjeszhetik. A kiküldött nyomban megvizsgálhatja és elintézheti, ha pedig az elintézés hatáskörét túlhaladja, annak elintézése iránt előterjesztést tesz. A pénzügyigazgatóság egyuttal arra is főkéri a hatóságot, hogy a kiküldetés megtörténtéről a közönséget tudomásba helyezze, hogy az említett napokon panaszaiikkal az adózók hozzá forduljanak; továbbá hogy a szükséges helyiséget a kiküldöttnek rendelkezésére bocsájtja. Ez az adózók érdekében behozott szöbeliség; vajjon lesz-e gyakorlati haszna? A jövő fogja megmutatni. Azonban annyit előre is lehet következtetni, hogy a szegényebb sorsu emberek meglesznek kímélve a folyamodványok készítéséből eredő költségektől és már ez is valami.

* **Családi ünnep Alesuthon.** József kir. herceg leányának Klotild kir. hercegnőnek május 9-én volt a születésnapja, mely alkalomból hálaadó istentiszteletet tartottak az udvari templomban. Az istentiszteleten az udvari és uradalmi tisztség vett részt. A kis kir. hercegnő, ki szülőivel még Fiumében időzik, táviratilag üdvözölte a tiszti kar. Ma e hó 12-én pedig József kir. herceg és neje Klotild kir. hercegnő egybekelésének lesz az évfordulója,

a mikor szintén tartanak hálaadó istentiszteletet. Az egész kir. hercegi családnak Alesuthra érkezését már a napokban várják.

* **Szélhámos Nagyváradon.** A helybeli szállodákat, meg egy pár uri embert alaposan becsapott a napokban egy G. A. nevű szélhámos. Az illető egy előkelő angol czég képviselőjének adta ki magát, aki magyar borokat jött vásárolni Nagyváradra. Kóstolgotatott is több helyen és különösen angolul beszélő ismerősei körében kért kölcsön egy kis pénzt, melylyel elzónázott a városból, hátrahagyva két szálloda-beli szobapinczérnél csinált kifizetetlen számláját. Hogy kellemetlenséget ne csinálhassanak neki, még sürgönyözött is az utról, hogy csak legyenek nyugodtak, mert pár nap mulva visszatér és tartozását kiegyenlíti. Sürgősen kellett elutaznia; ezért távozott hir nélkül. A felülte-tett hitelezők még most is várják az angliust, de biz az elfeledkezett Nagyváradról és aligha tér többé vissza.

* **Tengerészgyakorlatok Ó-Budán.** Ó-Budán most egész kis csapat hadimatróz van, tengerészeti különítmény, mint hivatalos nyelven nevezik. Igaz, hogy most csak dunai tengerészek, a három dunai monitor, a Szamos, a Leitha és a Maros matrózai valami kétszázan. A gyakorlataikat az Ó-budai hajógyár mellett mindig tömredék ember nézi. Legérdekesebbek azok a manőverek, a melyekkel a monitorok ágyúit leszerelik, hirtelen vascsónakokha rakják, partra eveznek vele, ott a kerekas ágyutalpakra rakják s tiz matróz vontatja a nagy ágyut a szárazföldi támadásra. Az egész nem tart tovább három-négy percnél. A tengerészlegénység különben újév óta teljes gyalogsági fegyverzetet kapott s a Manlicherrel rendes gyaloggyakorlatokat is végez a Városmajor mellett, vagy pedig a budai hegyek között. Erdekese, hogy a legénység tiszta magyar, a Duna-mentén fekvő falvakból való. A köztengerészeket csak az bántja, hogy néhány év előtt, a király külön rendelete folytán, a gyakori véres verekedések miatt elvették a tengerész kardokat és most csak az altisztek hordhatnak rövid Mannlicher szuronyokat.

* **Sóvárgás az eső után.** Hetek óta epedve várokozunk egy kis eső után, hogy elmossa azt az iszonyú port, a mit a szél felkavar utcazákon. Tegnap végre déltájban sűrű felhők kezdtek tornyosulni, de sajnos a gonosz szél ujra elűzte a fellegeket s a néhány perczig permetező eső alig tudta a port is leverni. A vidékről is mindenfelé csak panaszos sorokat kapunk az időjárásról; — a szárazság már-már kétségbeéríti a gazdákat. Hamég két hétig nem lesz eső, ki kell szántani a mult hóban gyönyörű fejlődésnek indult őszi vetést.

* **Egy katolikus főispán lemondása.** Ugy értesülünk, hogy Esterházy Móricz gr. Veszprém megye főispánja, ki hétfőn ülte főispánága tizéves jubileumát, legközelebb megválk ezen állásától. Lemondásának oka az, hogy a gróf határozottan ellenzi a kormány egyházpolitikáját, melyet mint hitbuzgó katolikus sérelmesnek talál vallására és károsnak a hazára nézve. Esterházy gróf eddig csak azért nem mondott le, mert meg akarta várni tiz éves főispáni jubileumát. Most, hogy ezt megülhette, lemondása már csak rövid idő kérdése.

* **Halálozás.** Mély részvételt vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak fájdalomtól megtört szívvél tudatják a forrón szeretett jó apa, testvér sógor és nagybátya Vratarsich Votiszky Antalnak, hosszas és kínos szenvedés után, a szentségekkel ellátva életének 54-ik, özvegységének 18-ik évében folyó hó 9-én történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 11-én d. u. 3 órakor fognak a baromlaki temetőben a csendes nyugalomnak átadatni. Lelkéért az engesztelő szent misé-áldozat f. hó 13-án fog bemutattni a széplaki róm. kath. templomban a jó Istennek, mely végtisztesség tételre a megboldogultnak ismerősei és barátai ezennel tisztelettel meghívattak. Baromlakon, 1895, május hó 11-én. — A szeretet angyalai virasszon porai felett! Votiszky Kamilla, Votiszky Irén, Votiszky Elemér, Votiszky Antal gyermekei. Votiszky Károly és neje Jeszenszky Izabella, s gyermekeik; Votiszky János és neje Schmied Borbála s gyer-

mekeik. Özv. Tuma Ferenczné és gyermekei; Princesz Viktoria. A megboldogult temetése tegnap délután 3 órakor ment végbe Baromlakon. A temetést Gahézs Mihály széplaki plébános végezte a községi lakosok általános részvéte mellett.

* „Emlékezz meg rólam. ez az én átkom!” Megrázó és minden részletben érdekes szerelmi tragédia játszódott le Bécsben. Csak nemrég irtuk meg, hogy egy hírneves bécsi fogorvos műtermében az orvos kedvese öngyilkossággal akart véget vetni az életének azon való bánatában, hogy az orvos, a kivel szerelmi viszonya volt, elhagyta és más nővel kezdett viszonyt. Az öngyilkossági kísérlet azzal a forgópisztolylyal követte el, a melyet az orvos ott tartogatott a nyitva felejtett asztalján. E miatt a fogorvost felelősségre vonták és a törvényszék csekély pénzküntetésre ítélte, a miért nem zárta el eléggé a fegyvert. Az ítélet kihirdetése után a leány odafordult a hűtlen férjéhez:

— Megesküdtem — ugymond — hogy az ön szemelátára fogom megölni magamat. Meg fogom tartani, a mire esküdtem.

És meg is tartotta. Oly borzalmas módon vett véget az életének a férfi szeme láttára, hogy az bizonyára nem fogja elfelejteni a boldogság óráiban sem. Az orvos ugyanis az elmondott tragikus incidens után megházasodott. Fiatal feleségét tegnapelőtt vezette haza lakására, de a kapuban utját állotta az elhagyott leány: W—I Jozefin és szenvedélyes szemrehányásokat tett neki hűtlenségeért. A férfi elutasította, a fiatal menyecske pedig magánkiül volt kétségbeesésében. A leány csakhamar fel-futott a fiatal pár előtt a lépcsőkön egész az ötödik emeletig. Ott hirtelen átvette magát a rácsos fejjel lefelé, ezzel a velőtrázó kiáltással:

— Emlékezz meg rólam, ez az én átkom!

Eszméletlenül szétzuzott testtel feküdt az udvar kövezetén és csakhamar meghalt.

* **Utezi illemszabályok.** Lapunk egy barátjától kaptuk a következő sorokat:

1. Ne foglaljuk el akár menetközben, akár megállva az egész gyalogjárdát, mert ez által kényszerítjük a járókelőket a kocsitra kitérni, vagy erőszakosan utat törni maguknak a tömör fallaszkon keresztül.

2. Ne hordjuk az eső- és napernyőket oly alacsonyán, hogy a szembejövők szeméit veszélyeztessük.

3. A ruhák porát ne rázzuk az ablakokból az ember szeméibe és ruháira.

4. A házi urak ne tőrjenek lyukas, vagy rosszul illesztett utcai esőesatornákat házaikon, kimélik meg a publikum drága ruháit a piszkos befecskendezéstől.

5. Az utczák locsolásánál tartózkodjanak az illetők azon goromba tréfától, hogy a járókat egy-egy hatalmas doucheban részesítsék.

6. Nem illik, de tán nem is volna szabad, a házak falait pajkosság, vagy rossz akaratból bemocskolni és párkányait letördelni.

Utóbbi három esetben talán a rendőrségnek is joga volna a beavatkozásra, de miután ez tudtommal nem kötelessége, nem is törődik ilyen minucziákkal.

* **Egy hazafias oláh püspök.** Szabó János szamos-ujvári görög-katholikus püspök megint bizonyosságát adta ismert hazafias szellemének. Szabó püspök ugyanis szentszéki határozattal kitiltotta egyházmegyéjéből azt a lázító levelet, amelyet Urechia, a búkaresti román liga elnöke az nláh asszonyokhoz intézett. Együttal körlevélben figyelmeztette papságát, hogy ilyen izgatató iratokat el ne fogadjanak, a terjesztésétől meg egyáltalán óvakodjanak.

* **Előléptetett állatorvos.** Földmívelésügyi m. kir. miniszter Soós Károly m. kir. állami állatorvost a IX. rangosztály II. fokú fizetési sorozatába léptette elő. A jól megérdemelt előléptetéshez többen gratulálnak Soósnak.

* **Rablók a kolostorban.** Malaczkáról írják, hogy az ottani Ferenczrendi barátok kolostorába éjjel rablók törtek be. Senki sem hallotta a gonosztevők garázdálkodását, csak reggelvet-

ték észre a barátok, hogy a ruhaszekrények üresek. Sok ágyneműt és számos reverendát vittek el az éjjeli látogatók. Ezek a reverendák nyomra is vezettek s a csendőrök csakhamar kézrekerítették Dániel György kőbor cigányt, a ki két társával követte el a rablást.

* **Óvatosság az egykoronások elfogadásánál.** A kereskedelemügyi miniszter körrendelete figyelmezteti a hatóságokat, hogy ujabban oly pénz korona hamisítványok is vannak forgalomban, melyek kereskedelmi ónból öntés útján készültek, magyar feliratnak és 1895. évszámmal vannak ellátva. A hamisítvány szürke színe, a felirat hiánya s rajzának elmosódottsága által könnyen felismerhető.

* **Viszontkérés.**

A bíró: Ön egy hordó heringet lopott; miért tette ezt?

A vádlott: Bíró ur, még soha sem volt önnek kaccenjammere?

* **Új telephon-vonal a megyében.** A nagyváradai latin szert. káptalan uradalmi igazgatósága Iglód és Óssi puszták között távbeszélőt állítottatott fel.

* **Halál egy csikó miatt.** Május 10-én hajnalban — írja gyulai levelezőnk — Rojtár György esabai tót bérlőnek csikója aszomszéd buzájába ment és lelegette. Ifj. Veres Pál 20 éves legény a csikót a buzából kihajtotta s eközben bottal ütötte verte. Rojtár ezt látván, egy nagy dorongot kapott fel, azzal Veres Pálra rontott és vakszemen ütötte. A legény eszméletlenül terült a földre: erre még egy ütést mért rá s a legényt ott hagyta. Veres ott találták meg hozzátartozói, kik a zajra előfutottak; beszállították a tanyába, hol még aznap délelőtt meghalt. A tettest, kiesabai módos gazda, a csendőrség rögtön elfogta, a »corpus deliktus« a nagy dorongot, hátához kötötte s megvasalva a gyulai ügyészséghez, innen a fogházba kísérték. A tett elkövetése után Rojtár úgy elkeseredett, hogy feleségét is fojtogatni kezdte, mert — mondá — minek éljen az asszony tovább, ha a férjet már ugyis felkötik. Veres Pált, miután felboncizolták, szombaton délelőtt temették el nagy részvét mellett.

* **Hymen.** Lévai Izsó nagyváradai fiatal könyvkereskedő ma esküszik örök hűséget Kármán Iduskának, Kármán S. rimaszombati könyvkereskedő és törvényszéki hites tolmács leányának. — Sztarill János törekvő nagyváradai fiatal iparos eljegyezte Gelicze Antal vendéglősnek unokahugát: Boros Katicza kisasszonyt. — Rosenzweig Ármin budapesti tekintélyes fiatal kereskedő ma délután esküszik örök hűséget dr. Rózsa Mór orvosi karunk derék tagja kedves és szeretetreméltó hugának: Etelkának Debreczenben.

* **Harez az iszákosság ellen.** A dán rendőrség különös modot talált fel az iszákosság korlátozására. A rendőrök minden részeg embert, a kit az utczán találnak, bérkocsiba emelnek és a rendőrségre visznek; ott tartják egészen teljes kijózanodásáig s aztán alapos megleczkéztetés után rendőri fedezettel haza szállítatják. Azután — s ebben van a rendszer eredetisége — azt a koresmárost, a ki a részegségen ért embernek az utolsó pohár bort, sört vagy pálinkát adta, büntetés terhe mellett felszólítják, hogy a részeg ember hazaszállításának költségeit térítse meg. Az olyan koresmárostól, a ki ez ellen két ízben vét, megvonják a bor- vagy sörmérési iparendelést.

* **Égő hotel.** Debreczenből írják az Angol királynőhöz címzett diszes hotel, mely a színház szomszédságában van, este fél 10 órakor kigyuladt. Éppen zene volt a hotelben,

a vendégeket pánik fogta el. Eddig május 10. — 10. óra 11 perczkor — az egész jobb szárny ég, a tűz belekapott az éttermekbe is. A háztető menthetetlen. A tűz a padláson keletkezett, melyen este kétszer is jártak lámpással.

* **Lemondás — kinevezés.** Miután Boglucz Béla a tenkei választó-kerület küldöttségi tagságáról leköszönt, — Szunyogh Péter alispán ezen tisztségre Szabó Sándor tenkei lakost nevezte ki.

* **A kórházi választmány ülése.** Biharvármegye kórházi igazgató választmánya f. évi május hó 15-én délután 3 órakor tartja ülését a megyeház kistermében. Az ülésen Szunyogh Péter alispán fog elnökölni.

* **Pályázat postamesteri állásokra.** A nagyváradai m. kir. posta- és távirtda igazgatóság a kerületéhez tartozó következő postamesteri állásokra hirdet pályázatot: Misztótfalun évi 160 frt javadalmazással 40 forint irodai átalánnyal, 18 frt kézbesítési díjjal. — Kézpénz biztosítékul 100 forint teendő. — Tunyogon évi 180 frt javadalmazással, 40 frt irodai átalánnyal és 15 forint kézbesítési díjjal. Kézpénz biztosítékul 100 forint teendő. A folyamodványok a nagyváradai posta- és távirtda igazgatósághoz nyújtandók be.

* **Ellopott bogár.** Sok emberre mondják, hogy bogara van, de akkora bogara valószínűleg igen kevés embernek lesz, mint annak az ismeretlen tettesnek, aki a brémai muzeumból a napokban ellopta a bogár gyűjtemény szemefényét; a Titanus giganteust. Bogársz emberek tudják csak, hogy ez az amerikai téhely röpü micsoda értéket képvisel. Nem afféle bábravaló ékényről vagy hős cincérről van szó, amilyent edes mindnyájan fogtunk eleget diákkorunkban, hanem olyan tekintélyes bogárról, amelynek hossza husz és szélessége öt centiméter. Ennek az óriás bogárnak a személyleírásához tartozik még, hogy szennyes-szürke színű s a hátán hosszant néhány világosabb sáv van. A brémai muzeum feljelentette a lopást a rendőrségnek, amely egyelőre bottal üti a bogár nyomát.

* **A hóhér névrokona marad.** Említettük, hogy Baly László gyiresi lakos a maga, valamint fiának vezetéknevét megváltoztatni kérte a belügyminiszternél azon indokolással, hogy »nem akar egy nevet viselni a hóhérral. — Tegnap érkezett le a kérvénye, melyben tudatja a miniszter, hogy ily jó magyar hangzásu nevet, mint »Bally« megváltoztatni nem lehet.

* **Mérges pók a levesben.** Borzasztó betegségre esett Fáj községben egy Jámbor Lajos nevű földműves és családja egy elköltött ebéd után. Az apa és az egyik fiu csakhamar meg is halt, míg az anya és két kisebb gyermeke a halállal vívódnak. Az orvos konstatálta, hogy a levesbe beleesett egy mérgező pók és ez okozta a borzasztó esetet.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Balzán Béla vaáli kir. járásbírósi telegkönyvi betét szerkesztéségi díjnokot a m.-esékei járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

* **Néger gimnáziumi tanuló.** Érdekes növendéke van május elseje óta a kasseli reálgimnáziumnak: egy tizenöt éves négerfiu a togolandi német kolóniából. Accu A topie-nek hívják, s a felvételi vizsgálata kitűnően sikerült. Folyékonyan beszél németül, Cornelius Nepost pompásan fordítja s a betűszámán elemeivel is ismerős, úgy hogy mindjárt az ötödik osztályba oszthatták be. A szőke német fiuk nagy lelkesedéssel fogadták a fekete kollégát.

* **Ki nem állhatom a gyermekeket.** A pozsonymegyei Kürth helységben Krizsán Gáborné, egy jómódu gazda felesége, váltig hangoztatta, hogy ki nem állhatja a gyermeket. Egy nap azzal lepte meg a falut, hogy kis fiut szült. Alig terjedt el azonban ennek hire, már másik hír is kelt szárnyra, tudniillik az, hogy a kis fiu hirtelen meghalt. A falubeliek azon-

nal gyanusítani kezdték Krizsánét, hogy a gyermeket megölte. Végre félévi várakozás után a csendőrség is bele avatkozott a dologba s csakhamar kiderült, hogy a gonosz asszony a legelső fürdetés alkalmával maga fojtotta meg ujszülött fiacskáját. Mikor tették okát kérdezték tőle, hidegvérrel felelte:

— Ki nem állhatom a gyermekeket!

* **A nagyváradai tornaverseny.** A tornaverseny ünnepély rendező bizottsága Mezey Mihály elnöklete alatt f. hó 10-én délután gyűlést tartott a lövöldében, melyen Rátkay József tornatanár ismertette a bizottságok működés körét. Az előterjesztés után tudomásul vették, hogy a jun. 3-ikán délig érkezett intézetek aznap délután a felállítás és szabadgyakorlat próbáját fogják megtartani a versenyterén, a hol egyúttal a Rhédey-kert felügyelősége, népnépepélyt, tánczestélyt, tűzijátékot rendez belépti díjak mellett. Ugyanott az élelmező-bizottság az összes versenyző diákságot megvendégeli. Mezey Mihály szóba hozta, hogy a verseny ideje délutánra tétetnék, melyre a főgimnázium igazgatója mondotta el a lehetetlenségeket. A déli órákban véget érő verseny után valahol közöbéd lesz. Délután kerékpár-verseny a Rhédey-kert melletti sport-téren amatőr versenyzőkkel, ismét belépti-díjjal. A helyárak is szóba kerültek. A főhely ülőhelyei 2 frt. Első sorban ülőhelyek 1 frt. Álló-hely 50 kr. Gyermekülők állóhelyre 20 kr.

* **Olvasókör Ártádon.** Biharvármegye egyik kis községében Ártádon — mint onnan írják — olvasókört alakítottak, melynek elnöke ideiglenesen, vagyis az alapszabályok jóváhagyásáig Zsigmond Ferencz, jegyzője pedig Engi Ferencz.

* **Verseny tárgyalás.** A Csucs-nagykárolyi állami-ut között levő I-ső számú hid újra építését rendelte el a kereskedelemügyi miniszter 3117 frt 63 kr. erejéig. — A szatmári állam-építészeti hivatal a verseny tárgyalás napjára május hó 27-ik napjának délelőtt 11 óráját tűzte ki saját hivatali helyiségében.

* **APRÓ HIREK.** — **Fehér Ipoly** pannonhalmi főapát, Esztergomba utazott. A főapátot a főgimnázium tanári kara nagy ünnepséggel fogadta. Az egyháznagy több napig marad Esztergomban. — **Egiháboru Trencsében.** Trencsében és környékén, nagy egiháboru volt. Dió-nagyságu jég esett, amely tíz centiméternyire elborította a földeket. A gyümölcsfák és rozsvetések tönkrementek. — **Sikkasztó bankár.** Milánóból távozoznak: Reiner bankárt, akinek tizenhat év óta van ott üzlete, 70.000 líra elsikkasztása miatt elfogták. Ezzel a pénzzel Reiner nem tud klienseinek beszámolni.

Vonatok érkezési és indulási ideje 1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2:12, 7:08, 1:48, 7:15, 8:42.	Budapest felé 2:26, 8:43, 11:04, 11:32, 2:22.
Kolozsvárról 2:19, 10:44, 11:17, 8:00, 8:38.	Kolozsvár felé 2:20, 7:15, 2:06, 8:58, 12:05.
Szegedről 8:30, 9:32, 5:30.	Szeged felé 4:25, 7:30, 10:20.
Aradról 9:32.	Arad felé 4:25.
Vaskóh-Belényesről 11:05, 9:09.	Belényes-Vaskóh felé 4:25, 1:48.
Gyoma-Kótról 10:05, 8:00.	Kót-Gyoma felé 6:55, 1:40.
Érmihályfalváról 8:10, 9:14.	Érmihályfalva felé 6:45, 4:35.
Szent-László és Félix fürdőből 8:15*, 10:10, 3:37*, 6:20, 8:55, 10:54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6:40*, 8:39, 2:05*, 4:45, 7:20, 9:19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

A közönség köréből.

Köszönet.

T. Bercey György szíjgyártó iparos ur, a helybeli ipartestület tevékeny, nagyrabecsült elnöke, üzlete ezikeit kiárulván, a szegény árva gyermekekről is megemlékezett. A nagyvárad-újvárosi rom. kath. népiskola 5 szegény

sorsu és árva tanulójának 5 drb csinos iskola-táskát volt szíves ajándékozni. A jótett önmagát dicséri Isten fizesse meg!

Nagyvárad, 1895, május 11-én.

Az igazgatóság nevében:

Békési János,

r. k. tanító.

Beküldetett.

Egyszerűen konstatáljuk, hogy multkori kérelmünk a katonaság kivonulására vonatkozólag az illető helyen ez ideig figyelembe nem vétetett. Nem tartjuk magunkat illetékesnek e felett kritikát mondani, a helyett a t. közönségre bizzuk a feleletet, ha vajjon a kérelem volt-e — nem akarjuk mondani jogos — csak méltányos, vagy pedig annak nemteljesítése mennyire jogos, vagy lovagias?

Nagyvárad, 1895. május 11.

R. P.

E G Y L E T.

Biharmegyei és nagyváradai nőegylet választmányi ülése.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet tegnapi d. u. 4 órakor választmányi ülést tartott Grunvald Henrikné alelnöknő lakásán.

Jelen voltak: Grunvald Henrikné alelnöknő, dr. Mayer Agostonné, Rimler Károlyné, Mezey Vilma és Sal Ferenczné védhölgyek, dr. Baróthy Ákosné, Cseresznyés Albertné, Darvassy Lajosné és Kunyhósi Jánosné választmányi tagok; Mezey Mihály pénztárnok, dr. Mártonffy Bogdán jegyző.

Az ülés megnyitása után dr. Mártonffy Bogdán egyleti jegyző bejelenti, hogy az árva-házhoz tartozó egyik bérház átalakítási munkálata egy építési vállalkozónak kiadatott.

Özv. Rozsonyai Ferenczné bihari lakosnő Erzsébet nevű, Nyuzó Sára székelyhidi lakosnő Eszter nevű és özv. Rémiás Jánosné nváradai lakosnő Etelka nevű kiskoru gyermekének az árva-házba való felvételi kérvénye elintéztetett.

Ezután a közgyűlés megtartását 1895. évi május hó 26-ik napjára tűzték ki, és egyéb folyó ügyeket intéztek el.

A közgyűlésre a következő meghívót vettük:

M e g h í v ó.

A biharmegyei és nagyváradai nőegylet f. 1895. évi május hó 26-ik napján délután 3 órakor Biharvármegye-háza nagytermében évi rendes közgyűlést tart.

A közgyűlés tárgyai: Elnöknő, alelnöknő, igazgató választmány, védhölgyek, jegyző, pénztárnok, számvevő és ügyvéd megválasztása, valamint az alapszabályok 21. §-ában kijelölt ügyek esetleges elintézése lesznek, mire az egylet összes tagjait ezennel tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1895. május hó 11-én.

Özv. Bárány Gerliczy Felixné,

szül. gróf Kornis Luiza,

elnöknő.

Meghívás.

A »Biharmegyei orvos- gyógyszerész- és természettudományi egylet« folyó évi május hó 15-én d. u. 5 órakor (Uri-utca jogakadémia) évi közgyűlést tart, melyre a t. egyleti tagokat ezennel meghívom.

Kelt Nagyváradon, 1895, május 11-én.

Dr. Berkovits Miklós,
egyleti titkár.

I R O D A L O M.

A magyar tudományos akadémia nagyhete.

A magyar tudományos akadémia nagyhetében pénteken volt a legnagyobb nap tudniillik ekkor ment végbe a halhatatlanság osztogatása, vagyis a tagválasztó nagygyűlés.

Báró Eötvös Loránd elnöklete alatt az akadémikusok teljes számban jelentek meg.

A tagválasztást sorshuzás után a második osztályon kezdték meg és az a következőképpen folyt le:

A II. osztály jelöltjeit egytől-egyig megválasztották és pedig: Tiszteletbeli tagnak Kovács Ferenczet 31 szavazattal 14 ellen, rendes tagnak Thallóczy Lajost 34 szavazattal 12 ellen; levelező tagoknak Edvi Illés Károlyt 34 szavazattal 11 ellen, Szathmáry Györgyöt 31 szavazattal 13 ellen, Nagy Ernőt 36 szavazattal 13 ellenében: külső tagnak Kniesz Károlyt választották meg 32 szavazattal 13 ellen.

Az első osztálynak egy áldozatja volt, a többi beválasztották. Levelező tag lett Petz Gedeon 36 igennel 9 nem ellenében; Zolnay Gyula 29 igent és 16 nemet kapott s így kiesett. Külső tagnak Stein Aurélt 36 szóval 5 ellenében választották meg.

A harmadik osztály jelöltjei közül kettő esett ki, a két külső tagságra aspiráló; ellenben levelező tagok lettek: Schulek Frigyes 41 szavazattal 2 ellen, Kövesligethy Radó pedig 35 szóval 6 ellen, Kulczinszky Ulászló 19 igent és 21 nemet, Vogel Henrik 14 igent és 27 nemet kaptak és így a külső tagságtól eltek.

A gyűlésnek egyéb tárgya nem volt.

— **Dr. Bozóky Alajos műve:** »Vallás erkölcsi viszonyok a római császárság fénykorában.« Ritkán esik meg, hogy valamely régi korszak történetének feldolgozása anyagi aktuális jelentőséggel bírjon napjainkban mint a fennebbi mű. Midőn a keresztény vallás föllépett, az emberi társadalom, mely nagyobbrészt skeptikus volt a pogányvallás iránt, a bölcsészet tanaiban keresett vigasztalást és enyhülést a földi viszontagságok könnyebb el-tűrésére, mert érezte, hogy az állam, bármilyen hatalmas legyen is, pedig a római császárság csakugyan hatalmas volt nem képes polgárait a jólét akkora mértékével elárasztani, hogy a fölött teljesen megfeledezhetnének az erkölcsi élet követelményeiről, s a melyről mindig sejtelmők volt halhatatlan lelkők igényeiről. E sivár korszakban igazi forradalmat idézett elő a kereszténység, mely bámulatos gyorsasággal hódította meg az emberek szíveit és egy egészen új erkölcsi világrendnek rakta le alapjait, A kép, melyet Bozóky műve előttünk feltár, történelmi hűséggel van rajzolva, mert nem költői fantáziával, hanem egykoru tanuk, a kortársak nyilatkozatai alapján készült. A mi és sokaknak nézete szerint jelenleg oly irány kerekedett, vagy akar legalább felülkerekedni, mely államiságunk keresztény alapját ha nem is fölöslegesnek, de boldogulásunkra nézve közömbösnek szeretné feltüntetni, s utját egyengetni a kereszténységet nélkülöző felekezeti-küliségnek, az ész vallásának. Tehát pillantsunk bele ama tükörbe, melyből egyrészt az ész vallásába kapaszkodó, másrészt a kereszténység mentő horgonya után karjait kinyújtó társadalom képe visszatükröződik. Melegen ajánljuk e művet t. olvasóinknak és mindenkinek, a ki a közel két ezredéves kereszténység kezdete és gyors elterjedése iránt alapos felvilágosítást akar nyerni. A mű kapható szerzőnél (kir. jogakadémia) ki 2 frt előleges beküldése esetén bárkinek és bárhová bérmentesen küldi meg.

— **Ulászló „esküszegése.”** Az »I. Ulászló esküszegése« nevű hazugság megczafolására roppant érdekes, mondhatni döntő bizonyítékot közöl dr. Schwartz Izidor a »Történelmi Tár« nem régiken megjelent füzetének utolsó (400-ik) lapján. Eddig is ismertünk ugyan egykoru történetírót, kiállította, hogy 1444 július 15-én kötött s esküvel is megerősített békekötés oly föltételt tart, hogy a törökök bizonyos várakat 8 nap alatt átadjanak; mivel azonban a törökök a föltételt nem teljesítették, a béke magától fölbomlott s így I. Ulászló esküszegést nem követett el. — Csakhogy most maga I. Ulászló is megszólal ez ügyben. Dr. Schwarcz közli I. Ulászlónak Orsovával szemben 1444 szeptember 22-én kelt s a lengyel rendekhez intézett levelét. Mentegeli magát ebben I. Ulászló, hogy még nem mehet Lengyelországba s így szól: »Irtunk mi-nap nektek a török ellen tett készülődésünkről s a velök kötött békéről. Vajha ezt a törökök megtartották volna! Nem lett volna szükség ezen új fáradságos hadjárat megkezdésére. De,

mivel nagyobb részben megerősítettén a békekötés nagy és jelentékeny várák átadása által, a törökök a hátralevő részét t. i. a deszpotia (a szerb fejedelm) fiainak szabadonbocsátását és némely várainak átadását nem teljesítették, sőt némely földeit fölégették és folyton égetik, kénytelenek voltunk cselekedni azt, a mit egész országunkkal elhatároztunk s a mire megesküdtünk, vagyis ellenük indulni. . . . Szó sem lehet tehát a szegedi béke önkényes megszegéséről s így esküszegéséről sem.

— **A »Katholikus Hitvédelmi Folyóirat«** 5-ik májusi füzeté a következő érdekes tartalommal jelent meg:

1. Psychiatria. II. Irta: Dr. Sándorffy Nándor.
2. Protest. következetesség s vele szemben a katolicizmus V. Irta: Rusztikusz.

3. Laveley Emil egyházpolitikája. Keményfy K. D.

4. Mária Nagyszonyunk. Irta T. Pelikán Krizsó.

5. A zsidó sajtó. (Mutatvány.) Psenner Ernst S.

6. Megtértek Csarnoka. Loveday Emilia k. a.

7. Protestáns Szemle. A miniszterelnöki szék fekete levele. — A németországi lutheránusok szakadása s az eperjesi mátyásmadár. — Miért oly kevés a tógátus? — A kálvinisták s lutheránusok egyesülése. Esztergomtól.

8. Irodalom. Kiss A.: Vezérkönyv. Ism. Tóváry P. Kr. — Kozáry Gy. Életföladat és életöröme. Ism. T. Pelikán Kr. — Buday G. Róm. kath. Egyháztörténet. — Róm. K. Szertartástan Ism. Onokrot. — Irsik F. Hám J. életrajza. Ism. Keményffy K. D. — Könyvespolcz.

9. Vegyesek.
10. Neuville Delfina. A francia forradalom templomfosztogatói. (Egy iv kath. regény melléklet). Utolsó iv.

Ajánljuk e hitvédői vállalatot a kath. olvasó közönségnek annál is inkább, mert legaktuálisabb kérdésekkel foglalkozik és a mai kulturharcos világban valóságos missziót teljesít. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Megrendelhető: a szerkesztőségben Pozsony. ferenckieknél.

— **Egyházi sz. beszédek:** Bourdaloue és Massilon nyomán. Nagy nyolczadrét, 36 iv. Az egyházi év minden vásár- és ünnepnapjára és néhány kiválóbb alkalmára tartalmaz egy-egy sz. beszédet. E két hatalmas francia szónoknak eszmékben gazdag, szigoruan következetes, kiválóan tanulságos, de nagy terjedelmű beszédeit gondos tanulmányozással egy félórás beszédekké olvastottam össze. Kapható Szalay Sándor székesegyházi hitszónoknál Szatmárt. Ára füzve 3 frt (e. 10. s.) vászon kötésben 3 frt 80 kr. (e. 11. s.)

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Hétfő: A proletárok szimfü.
Kedd: Egy bolond gondolat bohózat. Ujdonság.

Szerdán: Ugyanaz.
A többi napok műsora Csatár Győző betegsége miatt véglegesen nem állapított meg.

A Bányamester.

A mára hirdett Bajazzók helyett Csatár Győző rekedtsége miatt ismét a Bányamester került színre, ez idényben már negyedszer. A csekély érdeklődés, a melyet a mai előadás iránt tanusítottak, arra mutat, hogy a különben is gyenge darab könnyen unottá válhat oly gyakori ismétlés által.

A szereplők azonban mindent elkövettek, hogy eloszlássák a rossz hangulatot, melyet a Bajazzók elmaradása okozott, — és elmondhatjuk, hogy a Bányamester talán ma került legjobb előadásban színre. Réthy Laura és Sugár Aranka, valamint a férfiak közül Mezey és Hunyadi könnyed játékkal és szép énekükkel hatottak igen sikeresen. A vidám hangulat előidézésében az oroszánrészt Főrisst illeti meg; nem kevésbé dícséretet érdemel e tekintetben Tolnainé is. A többi szereplők szintén hatásosan működtek az előadás emelésére.

A hortobágyi virtus.

A ma színrekerülő »Hortobágyi virtust« Gyöngyi Izsó színész eredeti népszínművét először a budapesti városligeti szinkörben adták és zamatos nyelvvel, érdekes meséjével élénk tetszést aratott. Azt hisszük, hogy nálunk is meg fogja nyerni a közönség tetszését. A főbb szerepeket Balassa, Angyal Ilka, Réthy Laura, Hunyadi, Rónaszéki, Csatár és Szendrei fogják játszani.

REGÉNY-CSARNOK.

Az apai vér.

Regény.

Irta: Edhor J.

(38)

Fordította: Veress Zsigmond.

(Folytatás.)

XI.

— János bátyám!
— Mit kívánsz, Felixem?
— János bátyám nemde én a te házában és szobádban vagyok?

— Igen Felix; ime itt az ablak, a hol ezelőtt mindig ketten imádkoztuk az »Üdvözlégy Máriát« és ime itt a kedves Istenanya képe, melyet te egyszer Itáliából küldtél.

— Igen, most mindent látok Miféle papírosok azok ott az asztalon?

— Részvét iratok, legnagyobb részt a fővárosból. Mindnyájan osztoznak a fájdalomban, s reménylik betegséged szerencsés elmúlását. Ha az Isten is akarja nem sokára ismét teljesítheted hivatásodat.

Daczára annak, hogy az ősz oly melegen beszélt, mégis hangjába reménytelenség vegyült.

Bizonyosan kijelentették már a működő orvosok, hogy az ifju tanár életben maradásához kétség fér.

A nap arany sugarával önté el a falusi lelkész csendes, bizalmas dolgozó szobáját, mely egy idő óta betegszobává van átalakítva. A kertből a nyitott ablakon rettenetes jázmin illat ömlik a szobába.

A kényelmes nyugágy fehér párnáin Halden Felix fekszik csendesen és mozdulatlanul. Merev bántó kinézése volt sáppadt arcának, mely néhány nappal ezelőtt változott oly remesség és belső béke honolt szép, de beesett vonásain.

— János bátyám!

— Mi az Felix?

— Miért ülsz úgy, hogy én ne lássalak?
— Kis szünet után, mely alatt a feleletre várt, a beteg folytatá: Kérlek ülj mellém bátyám, hogy az alatt a rövid idő alatt, a mig még itt leszek, mindig láthassalak; nem akarsz ide jönni?

Felix fülét heves, szaggatott hang üt meg, egy erősen remegő kéz simitá végig homlokát, csendesen czirógatva azon homlokot, melyen már a halál sápadt nyugalma ült.

A kérdés daczára sem jött el a pap gyöngye alakja az ágy fejtől.

— Mit csinálsz bátyám?

— Oh Istenem, én magam sem tudom, ugy gondolom imádkozni akartam.

— Nem adnál nekem orvosságot?

— Azonnal, azonnal.

Az ingadozó öreg lassu lépései közeledtek, de remegő keze a drága orvosságot az ágy selyem takarójára öntötte.

A szelid vonásokról mély fájdalom tükrözött.

— Hála Istennek ő a gyógyulás útján van. Mindennap kérdezősködik utánad, s mindenkor üdvözlő: Nordenlicht által tudtam meg én is az áldozatot, melyet te a báróért hoztál . . . Felix . . .

— Hallgassunk arról bátyám, én kötelességemet teljesíttem.

— Nem, te többet tettél.

— Semmit többet, mint csak kötelességemet, mert a Nordenlichtek és a Marinelik között ki kellett, hogy egyenlítsem a számadást.

— Felix! — mondá a lelkész bámulva. — Felix te tudod?

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

A válság.

Budapest, május 11. (Saját tud. táv.) Ma báró Jósika miniszter Budapesten időzik. Pólából hozott hírei a szabadelvűpárt egy részére megnyugtatólag hatott. A ma délután tartott minisztertanácsból semmi pozitív hír nem szivárgott ki. Annyi azonban tudva van, hogy a válság holnap fog eldőlni Bécsben, hová Báffy és Jósika miniszterek az éjjel elutaznak. A lapok a kormánypart változott hangulatának megfelelőleg az eddig követett fenyegető hangot tetemesen leszállították és e helyett a király bölcsességére appellálnak. — Meg lehet, hogy Bánffy csak később fog elutazni, ha már Jósika külön kihallgatásának eredményéről értesül.

A király Pólában.

Budapest, május 11. (Saját tud. táv.) Ma délelőtt 8 órakor a hajóraj hadgyakorlatra indult. A manőver terve az isztiriai partok ellen intézett támadás volt, melyet a védelmező nehéz hadosztály visszavert. 11 órakor vége volt a gyakorlatnak és ő Felsője visszavonult a Miramare-ra.

Kossuth Ferencz N.-Szalontán.

Budapest, május 11. (Saját tud. táv.) Tudvalévő dolog, hogy Kossuth Ferencz Eötvösök pressziója következtében N.-Szalontára tervezett utjáról lemondott. Mint ma értesülünk, Kossuth Ferencz mégis megkapta az engedélyt, hogy néhány képviselő társaságában lemehet Szalontára, de kivan kötve, hogy Lukács Gyula ne vegyen részt ez utban.

A közigazgatási bíróság.

Budapest, május 11. (Saját tud. táv.) A közigazgatási bíróságokról szóló törvényjavaslat a legutóbbi minisztertanács határozata értelmében csak a nyári szünetek után kerül napirendre, mivel nincs kizárva annak lehetősége, hogy a kormány a tervbe vett általános közigazgatási reformmal fogja a javaslatot összekötésbe hozni.

Válság-hírek a bécsi sajtóban.

Budapest, május 11. (Saját tud. táv.) A »N. Fr. Presse« ma esti lapja kijelenti, hogy Kálnokynak Rómába intézendő reklamációjáról a budapesti sajtóban megjelent állítások valótlanok. Ilyen akcióba a külügyminiszterium még bele sem fogott. Lehetséges ugyan, hogy miután a magyar kabinet ehhez a föltételhez kötötte az ügyek továbbvitelét és ő Felsője a békés kiegyenlítést kívánja — hogy a jegyzék az újabb sürgetések következtében el fog küldetni. A magyar miniszterelnök személyére vonatkozólag követelt szatiszfakció a külügyminiszter szféráján kívül esik.

A király megadóztatása.

Budapest, május 11. (Saját tud. táv.) Bécsben a képviselőház mai ülésén Plener pénzügyminiszter beszédet tartott Dormanek ifju cseh képviselő ama indítványa ellen, hogy a király és az uralkodóház tagjai is fizessenek jövedelmi adót.

Tüzek mindenfelé.

Budapest, május 11. (Saját tud. táv.) Vészka, nyitramegyei község csaknem egészen leégett. — **Opáczka** falu (Kassa mellett) tegnap este néhány ház kivételével teljesen elhamvadt. Ugyanez történt Szapáry-Liget aradmegyei községgel. — Felvinczen 20 házat pusztított el a tűz. Mind a tegnapi napnak folyamán.

Közgazdaság.

Gazdasági vészmadarak.

Mindenfelől érkeznek hírbírek a nagy szárazság miatt. Panaszozzák, hogy a tavasziak rosszul kelnek, az ősziak nem gyarapodnak, széna nem lesz s mindezt a hosszú szárazság okozza. Tudja Isten miért, de legtöbb pessimista a gazdák között találkozik. A mint csak egy közülük elkiáltja a jaj szót, a többi mind visszahangoztatja s pillanat alatt alarmirozva van az egész ország.

Idáig aggodalomra van ugyan már ok, de semmi esetre nem kétségbeesésre.

Meg kell gondolni, hogy még csak május közepe felé közeledünk s hogy e hó végeig sohasem késő a jótékony eső. (S itt tapasztalásom megegyezik az alföldi juhászokkal, ki midőn a bécsi császári kincstárban megkérdezték, mennyit érhet az, hosszú tapasztalására támaszkodva, alig jellemzően azt felelte, ezt ugyan nem tudom, de annyit tudok, hogy nálunk alföldön egy jó meleg májusi eső ennél sokkal többet ér.)

Nem a mostani várható száraz idő okozója a növények stagnálásának, hiszen a föld eddig még elég nedvességgel rendelkezik, hanem határozottan a hideg idő, mely az idén szokatlannal sokáig tartott.

Csak ott, hol a gazdák a tavaszi vetéssel késedelmeskedtek, vagy a magot azonnal a nyers földbe el nem vetették, hiányos a kelés, mert miét látunk sok helyen egészen kifogástalanul kikelt tavasziakat is? Tehát ne az időjárásnak tulajdonítsuk a rossz kelést, hanem egyszerűen saját hanyagságunknak és tudatlanságunknak.

A gazdának, ki egész életén át a természeti elemekkel küzd, nem illik kislelkűnek s hitűnek lenni, ne jajveszkeljünk tehát előre, midőn még elég idő van reményességünkkel felhagyni.

Nagyvárad, 1895. május 9.

Rimler Pál.

A nagyváradai ipartestület köréből.

Értesítés.

A magyar kir. honvédelmi miniszter ur f. évi 19441.—VII. sz. és a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur f. évi 27998. sz. leirata értelmében a m. kir. honvédség 1896. évi lábbeli szükségletének 50%-át illetve 14.400 pár bakancsot és 12.000 pár könnyű cipőt — barna pamut vitorla szövetszövetből — hazai kis iparosok útján szándékozik készíttetni s szállításának biztosítása iránt pályázatot hirdet, ennél fogva tisztelettel értesítetnek mindazon érdekelt iparos polgártársak, akik a szóban lévő lábbelik szállítására ajánlkoznak, hogy úgy az árak, mint a pályázati feltételek az ipartestület hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők, valamint a további részletekre felvilágosítás szereshető, megjegyeztetvén, hogy a múlt évben kívánt biztosíték letétele az idén elengedett.

Nagyvárad, 1895 május 11.

Megeczky Dezső,
test. jegyző.

Bertsey György,
test. elnök.

Gyorsított vasuti szállítás. A gyors romlásnak kitétt áruk gyorsított szállítására vonatkozólag a m. kir. államvasutak igazgatósága a következőket közli: A nyári menetrend életbe léptetési napjával Magyarországból Dél- és Északnémetországba, Belgiumba, Németalföldre, Svájcba és Franciaországba rendelt tojás, szárnyas állatok, gyümölcs és egyéb, gyors

romlásnak alávetett áruk gyorsított továbbítására nézve új menetrend lép hatályba. Ezen menetrendben, melyet a felek az állomásokon megtekinthetnek, az utirányok és közvetlen csatlakozással bíró gyors-tehervonatok vannak felsorolva, melyek fenti árucikkek szállítására legalkalmasabbak, a mennyiben, ha a felek az árucikk rendelési állomás fekvéséhez képest a leggyorsabb szállítás nyújtó utirányt kiválasztják és a fuvarlevélre rávezetik, a vasutak a kiválasztott utirányt az esetleg fennálló közvetlen díjtételek alkalmazása mellett be tartják. E menetrendben kitétt szállítási idő megtartására nézve azonban vasutak felelősséget nem vállalhatnak, a mennyiben ők a berni egyezmény értelmében csakis a szabályzati szállítási határidők betartására kötelezhetők.

Himlőjárvány a sertések közt. Mintegy két héttel ezelőtt kiütött a himlőjárvány a kőbányai sertések között s azóta napról-napra nagyobb számban hullanak el a sertések. Először is Horváth A. János sertéskereskedőnél lépett fel a veszedelmes betegség, ma már annyira terjedt, hogy a kőbányaiszállások nagy része meg van fertőzve. Az állatorvosok a sertések beoltásával akarják elejét venni a bajnak, de most már a nagy sertésállomány következtében nem képesek valamennyi sertést beoltani. A mai napig már több, mint ezer sertés hullott el, különösen a félhízott sertések közül. A mézárosok és hentések lapja szerint a sertésvész szörványosan Bécsben és Alsó-Ausztriában is fellépett. A magyar sertések között dúló bajokkal már a porosz országgyűlésnek is volt alkalma foglalkozni, amennyiben Berlinből május 8-iki kelettel azt táviratozzák az idézett szaklapnak, hogy a képviselőház az napi ülésén Ring képviselő a következő interpellációt nyújtotta be:

»Ez évi márczius hónap 30-án egy vagon körömfájásban megbetegedett sertés érkezett Kőbányáról a berlini marha lerakódó pályaudvarra. Miféle intézkedéseket szándékozik a kormány tenni, hogy a hazai marhaállományokat járványok behurcolásától megóvjá.

A válasz az volt, hogy a kormány kiküldötte állatorvosait a határállomásra. A baj nagyon komoly s a legradikálisabb eszközöket kell alkalmazni, hogy a Kőbányai piacot megmenthessék.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. május 10.

Készáru üzlet. Készbuza ma nyugodt hangulatban maradt és malmaink részéről csak csak csekély mérvben kerestettek.

Rozs irányzata tartott. Az árak 6.25—6.35 forinton jegyeznek.

Árpa irányzata bágyadt. Tengeri irányzata lanyha, Kőbányán a sertésszállásban betegség ütven ki, a fogyasztás megcsappant és az árak 10—15 krajczárral csökkentek.

Zab irányzata nyugodt.

II. Határ idő üzlet. Amerikában tartós esőzések a vetésekre kitérő befolyással voltak és élénk realizációkra adtak okot, melyet New-Yorkban és Chikagóban a buza árát teljes 2 1/2 centtel csökkentették.

Előfordult kölcsök: buza tavaszra 7.39—7.41 frt, buza május—juniusra 7.38—7.48 frt, rozs tavaszra 6.62—6.69 frt, tengeri máj.—jun. 6.93—6.98 frt, zab tavaszra 7.22—7.26 forint, szept. okt. 6.14—6.17 frt káposzta-repce augusztus—szeptemberre 12.—12.10 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, május 10. Készlet: 153.778 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 45 1/2—46 kr.; közep: 44—45 1/2 kr.; süldő kövér: 47—48 kr.; sovány: 45—46 kr.; román: —; Szerb kövér 46—46 1/2 kr.; könnyű 44 1/2—45 1/2 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: Csendes.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén: 1895. május 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.75
Magyar koronajárdék —	99.—
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	126.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	103.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	125.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény —	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény —	98.25
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön —	162.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön —	150.—
Oszták járadék papírban —	101.15
Oszták járadék ezüstben —	101.25
Oszták járadék aranyban —	123.50
Oszták korona járadék —	101.50
1860. oszt. államsorsjegyek —	158.—

Oszták-magyar bankrészvény — — — —	1075.—
Magyar hitelbank részvény — — — —	459.50
Oszták hitelintézet részvény — — — —	899.40
Oszták-magyar államvasuti részvény — — — —	427.75
20 frankos arany (Napoleon'or) — — — —	967.—
Német birodalmi márka — — — —	59.70
London vista — — — —	122.15
Paris vista — — — —	48.45
20 márkás arany — — — —	11.94

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérletszűnet.

I. Kis bérletszűnet.

Vasárnap, 1895. május hó 12-én

Délután fél 4 órakor, leszállított helyárrakkal, bérlet-szűnetben

A csizmadia mint kísértet.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban, dalokkal és tánczccal.
Irtá: Szigeti József. Zenéjét szerette: Bognár Ignác.

Az előadás kezdete fél 4, vége fél 6 órakor.

Nagy bérlet 11-ik szám.

I. Kis bérlet 11-ik szám.

Páratlan.

Páratlan.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal, bérletfolyamban itt először:

A hortobágyi virtus.

Eredeti népszínmű dalokkal és tánczccal 3 felvonásban.
Irtá: Gyöngyi Izsó, zenéjét szerette: Orbán Árpád.

S Z E M É L Y E K :

Gazda Márton, hortobágyi esárdás —	Balassa Jenő
Veron. második felesége —	Angyal Ilka
Teruska, leánya első házasságából —	R. Réthy Laura
Barna Laci,) testvérek, kanászok	Hunyady József
Barna Gyurka,)	Rónaszéki Guszt.
Császár Pali, csikós — — — —	Csatár Győző
Bürge Janesi, gulyás számadó — — — —	Ligeti Vilmos
Öklös Dani, juhász számadó — — — —	Bánáti Ede
Korda Elstán, kanász számadó — — — —	Markovics
Imre, csikós legény — — — —	Sólyom Lajos
Gáti István, tanyai gazda — — — —	Czakó Vilmos
Janesi, szolgaleány — — — —	Szendrei Mihály
Juli néni — — — —	Dériné
Gyűrűs zsidó — — — —	Eőri
Egy nyoszolyó — — — —	Dambi Etel
Egy főző asszony — — — —	Laskodi Antal
Tanyai nép, gulyások, kanászok, juhászok, csikósok, cigányok. Történet Hortobágyon.	

Kezdeté fél 8 órakor.

Holnap hétfőn, május hó 13-án, bérletfolyamban:

Proletárok.

Színmű Csiky Gergelytől.

NYILTTÉR.

Nyilatkozat.

Tudvalevőleg engemet múlt év május 21-én Püspök-Ladányon vasuti baleset ért, melynek folytán két lábam alsó részét elvesztettem. — Miután baleset ellen a »Nemzeti baleset és munkás-biztosító-részvénytársaság«-nál voltam biztosítva, ezen társaság felgyógyulásom után a rokantsági összeget kifizette, miért is ezen társaságnak köszönetemet fejezem ki.

Nagyvárad, 1895. május 6-án.

Weinberger, Miksa, s. k.

Előttünk mint tanu:

Roth Sámuel, s. k.

Biró Bólint, s. k.

(118) 1—2

BANK-IRODA.

Pénzkölcsönök.

Azon kis- és nagybirtokosok, háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek birtokosai, kik 4%-os kölcsönt törlesztésre óhajtanak felvenni, forduljanak **LÖVINGER J. JÁNOS** irodájához (Nagyvárad, Kapuczinus-utca 68, Stépan-ház.); ugyanaz értesíti a t. közönséget, hogy a kölcsönök 300 forinttól kezdve bármely összegig vehetők fel. Minden a bank szakmába vágó tárgyank nálam kaphatók.

(106) 2—0

Tisztán kezelt, természetes ! HEGYI-BOROK !

leszállított árban.
Magyarád borvidékén sikerült nagymennyiségű
kitünő borokat összevásárolnom, s azon hely-
zetben vagyok, hogy üzletemben
mától kezdve:

1 liter jó magyar bor . . . . . 20 kr.
1 liter kitünő asztali ó-bor . . . . . 24 kr.

100 liter 21 frt.

1 liter Magyarádi ó-bor . . . . . 32 kr.
1 liter Magyarádi ó-bor I. . . . . 40 kr.
1 liter Magyarádi pecsenyebor . . . . . 48 kr.
1 liter Magyarádi Bakator . . . . . 60 kr.
1 liter asztali veresbor . . . . . 32 kr.
1 liter Ménési veresbor . . . . . 40 kr.
1 liter Ménési veresbor, I. . . . . 60 kr.

Mindennemű üvegelt esemeg, aszú és pezsgő-
borok, a legolcsóbb árban.

Ajánlom még jól berendezett

fűszer és csemege üzletemet.

BOROKAT, nagybani vételnél a **legolcsób-**
ban számítom. — Vidéki megrendelések a **leg-**
pontosabban teljesítetnek.

Kiváló tisztelettel

MERTZ NÁNDOR.

Nagyváradon, Nagy-Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon-összeköttetés. (117) 1-4

ERÓDI H.

czukrászatának renoválása befejeztetett
és a **mai naptól kezdve** a n. é.
közönség részére újra

megnyitott,

ahol úgy mint eddig mindenféle szak-
májába vágó megrendeléseket helyben
vagy vidékre felrállal és pontosan, mér-
sékelt árban teljesít.

Együttal tudatja a n. é. közönséget, hogy
a szinkör udvarán levő kioszkját is
megnyitotta. 2-3

Meghívó.

A „Szent László-nyomda részvénytársaság“
ELSŐ ÉVI

rendes közgyűlését

folyó évi május 28-án délelőtt 10 órakor
fogja megtartani a Szent-József intézet
disztermében, melyre a t. cz. részvényes
urak ezennel meghivatnak.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentésének előterjesztése, s a lefolyt évi számadások és a mérleg feletti határozathozatal.
2. Az igazgatóság javaslata az alaptőke felemelése, a részvények számának szaporítása és ezzel kapcsolatosan az alapszabályok 7. §-ának megváltoztatása tárgyában.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság lemondása, új igazgatók és felügyelők választása és a régieknek a felmentvény megadása.

Kelt Nagyváradon, 1895. május 12.

Az igazgatóság.

Megjegyzendő, hogy a részvényes urak részvé-
nyeiket, — melyeket a gyűlés előtt megkapnak — a
gyűlés megnyitása előtt a vezérigazgatónál letenni tar-
tognak az alapszabályok 20. §-a szerint. (120) 0-1

Fröhlich József

MÉZ- ÉS VIASZÁRU-ÜZLETE
NAGYVÁRADON.

Ajánlom a Főt. kath.
Plébános urak b. figyel-
mébe kitünő minőségben
és az egyház rendeletei
szerint **valódi tiszta**
méhviaszból készített
templomi és egyéb viasz-
gyertyáimat.

Alapított 1835.

Elsőrendű valódi tiszta oltár-méhviaszgyertya 1 kgr.
3 frt.

Elsőrendű husvéti-méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt 60 kr.
Sárga oltár-méhviaszgyertya, a nagyheti egyházi
szertartáshoz és gyászistentisztele-
tekhez 1 kgr. 2 frt 20 kr.

Másodrendű méhviaszgyertya 1 kgr. 2 frt.

Műviaszgyertya 1 kgr. 1 frt 60 kr.

Gyújtó viaszgyertya, nem esepgett, 1 db 10 kr.,
1 kgr. 2 frt.

Finom tömjén 1 kgr. 1 frt 20 kr.

Részletes árjegyzékkel kívánatra —
bérmentve szolgálok. — Bármely fajta
viaszgyertyámat, 5 kilogramm mennyiségtől
kezdve, bármely postaállomásra díjmen-
tösen csomagolva, bérmentve szállítom.

Czégem számos előkelő kitüntetéssel
és elismerő-levéllel rendelkezik.

Teljes tisztelettel

(44) 8-0 **FRÖHLICH JÓZSEF.**

Egy ügyes fiu tanulólul fölvetetik.

Tejeladás.

A nagyváradai I. sz. káptalani
uradalom micskei gazdaságából na-
ponkint literes és félliteres bedu-
gaszolt palackokban, kifogástalan
minőségű, egészséges tej fog Nagy-
váradra a vevők részére beszállít-
tatni.

Megrendelést elfogad az urada-
lom központi irodája Barátok-utca
854. sz. a. s ugyanott az eladás
feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

(2) 23-0 uradalmi igazgató.

Szöllőkötő fonalak

legnagyobb raktára.

Ajánlom a n. é. közönségnek
különböző fajta a **szöllőkötéshez**
legalkalmasabb

fonalaimat

a legutányosabb árban.

Tisztelettel

MERTZ JÁNOS

(109) 2-3 **bőrkereskedő**

Nagyvárad, Kossuth- (Sas) utca,
a Sas-kapuvál szemben.

Löwy Márton sirkőraktára.

Mindazoknak, kik elhunyt szeretteik nyugvó helyét **sirkővel** óhaj-
ják díszíteni s ezáltal kegyeletöknek méltó kifejezést adni, ajánlom b.
figyelmökbe

Nagyváradon, Olaszi, Fő-utca 801—30. sz. a.
(a honvéd-laktanya mellett) levő

sirkő-raktáromat,

hol minden nagyságu és alaku **márvány-, gránit- és syenit-sir-
kövek** dus választékban találhatók. — Előnyös bevásárlásaim folytán
azon helyzetben vagyok, hogy bármely

helybeli vagy fővárosi árnál jóval olcsóbban

bocsájthatom áruimat a t. gyászoló közönség rendelkezésére.

Képes árjegyzékkel és költségelőirányzattal kívánatra mindenkor
szolgállok.

Régi sirkő-aranyozásokat vagy sirkertekben bármi javításokat ugy
helyben mint vidéken, olcsón készítek.

(119) 0-1

Teljes tisztelettel

Löwy Márton.

Telefonösszeköttetés.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

LEGUJABB KALAPOK.

Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Déri-házban volt **czipó-üzletünket** áthelyeztük és a Zöldfa-utca

Dr. MUNK-féle bazár-épületbenegy a mai kornak megfelelő **URI****DIVAT-ÜZLETET**

rendeztünk be.

Különlegességek Pless Vilmos cs. és kir. udvari kalapgyárából.

Angol és olasz kalapok főraktára.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árak!

Ingek, gallérok, nyakkendők, harisnyák, selyem- és bőrkesztyűk, saten- és francia Batist-ingek, illatszer, pénz- és szivartárczák, esőernyők, sétatárczák stb.

!! Legnagyobb raktár férfi-, női- és gyermek czipókben !!**MEGLEPŐ OLCSÓ RAK!****Nádor L. és Társa, Nagyvárad.**

(90) 8-10

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!

Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett!

Végeladás!

Miután a helybeli piacon a **Deutsch K. I.**-féle házban levő üzletünket felhagyjuk, illetve új üzletünkkel egyesítjük, kényszerítve vagyunk a régi üzletben felhalmozott fölösleges árut,

SZOLID ALAPON VEZETETT**VÉGELADÁS**

utján értékesíteni, minek folytán *vásznak, asztalneműek, fehérneműek, férfi- és női ruhaszövetek, függönyök, ágy- és asztalterítők, butorszövetek* stb.

mélyen leszállított árak

mellett adatnak el.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

NAGYVÁRAD, Szent-László-tér.

(103) 9-20

Állványok eladók

Kunz József és Társa czég

Szent-László-tér,

DEUTSCH K. I.-féle házban levő üzletben.

Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett!

Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!
Szepió és májfoltt ellen Eszék Szalvator-szappan és Spitzer-féle arckenőcs.Czélunk olcsó és jó kiszolgálás!
Karlsbadi czipók főraktára!

Háziasszonyok figyelmébe!

Több oldalról tett felszólamlások a *padlózat-mázakra*, arra indítottak, hogy igyekezzem az eddigi gyártmányokat túlszárnyalni. Nagy fáradozásaim után sikerült feltalálnom egy oly

SZOBAPADLO-LACKOT,

amely az összes bel- és külföldi gyártmányokat felülmulja és melyet három legkedveltebb színben hoztam forgalomba. És miután azt tiszta anyagból készítem, ugy fényre, mint tartósságra a legjobbra ajánlhatom.

BOROSTYÁN SZOBA-LACKOT . . . 90 kr., 1 frt 40 kr. | SCHWEICZI PARQUET-FÉNYMÁZ 1 kilo . . . 1 frt 80 kr.
SPIRITUSZ SZOBA-LACKOT . . . 1 frt 10 kr., 1 frt 50 kr. | (GLAZUR) ZOMÁNCZ 1 kilo . . . 1 frt 10 kr.

Végül mindenféle **FESTÉK, KENCZÉK, BRONZ** és **ECSETEKET** legolcsóbb árban.

(73) 17-20

Kiváló tisztelettel

BERKES BERTALAN,
Nagyvárad, Zöldfa-utca.

Nagyvárad legszebb nyári mulató helye.

A kellemes tavaszi idő beálltával van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy Nagyvárad legszebb pontján, a Kálvária-hegy lábánál levő ózdús (friss) üde levegőjű

nyári mulató helyiségeimet

a közönség szolgálatára átadtam.

Kedvezőtlen idő esetében teljes kényelmet és biztonságot nyújt a tágas terrasszal nagy üvegezett teremmel bíró nyári díszes csarnok. Továbbá három kitünően gondozott tekepálya áll a szórakozni kívánó közönség rendelkezésére.

NAPONTA JÓ CZIGÁNY-ZENE!

Telefon összeköttetés!

Kőbányai Dreher-féle MÁRCZIUSI SÖR, tisztán kezelt különféle BOROK, IZLETES ÉTELEK jutányos árért. Nagyvárad legszebb nyári mulató helyét a n. é. közönség pártfogásába ajánlva, vagyok tisztelettel

(114) 2-2

KARGER SÁNDOR,
nyári vendéglő-tulajdonos.

25,000 darab

thea-, hybrid-, bourbon-, noisette-, moha- és clamatiss

RÓZSA

a legkiválóbb fajokban igen jutányos árért eladó

Nagyváradon, a Rhédey-kerti városi faiskolában.

Valamennyi rózsza cserépkben van ojtva, mi által a mohában levő rózsák felett előnyvel bír. Megfakadása biztos és barmikor ültethető.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentre.

(111) 3-3

A kert-felügyelőség.

TÓTH LAJOS

Hardtmuth-féle porcellán és majolika,

ugyszintén saját készítményű

tűzálló kályha, kandalló, takaréktűzhely és fürdőkád

NAGY RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Kis-Fürdő-utca 466. szám a. (Saját ház.)

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS!

Van szerencsém becses tudomására hozni, miszerint Nagyváradon, Kis-Fürdő-utczán (saját ház) évek óta fennálló **KALYHA-RAKTÁRAMAT** megnagyobbítottam és a Hardtmuth (Budweis) czéggel való előnyös üzleti összeköttetésemnél fogva azon kellemes helyzetben vagyok, hogy ugy a saját, valamint a külföldi gyártmányu legjobb minőségű

kandallók, kályhák, takaréktűzhelyek és fürdőkádak

készítését a legolcsóbb árak mellett eszközölöm és árusítom el.

Régi kályhák, takaréktűzhelyek átrakását és javítását pontosan teljesítem. Ez alkalommal felhívom becses figyelmét

a Hardtmuth-féle kályhák, kandallók, takaréktűzhelyek és fürdőkádakra,

melyekből helyben kizárólag *csak én vagyok jogosítva raktárt tartani.*

Ennélfogva ugy a helybeli, valamint a fővárosi czégek bármelyikével csin, választék és olcsóság tekintetében versenyezem.

Kályháim jóság, tartóssága és fűtő képességeért teljes szavatosságot vállalok.

Elvem törekvésemmel oda juthatni, hogy a mai előhaladott korszellem igényeinek jómínőségű és izletes kivitelben, megfelelő szolid árak és pontos kiszolgálással megfelelhessenek.

Azon reményben, hogy e nembeli szükségleteit nálam fogja beszerezni, becses pártfogását kérve, maradok

kitünő tisztelettel

Tóth Lajos,

kályhas.

(85) 10-25